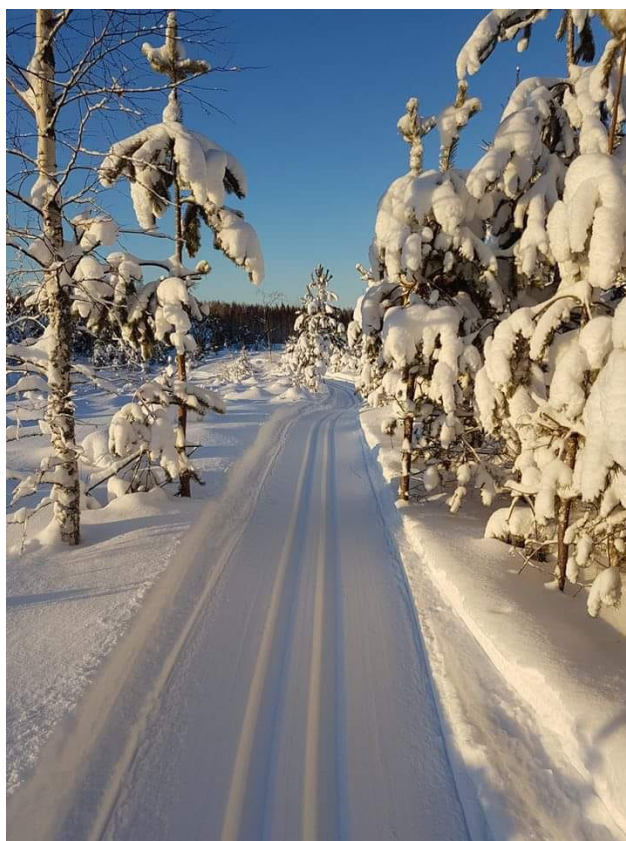
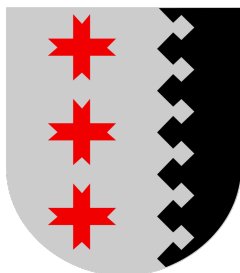

Vuosittainen raportti 2022 ja laaja hyvinvointikertomus 2021-2025

Dokumentin sisältö

TIIVISTELMÄ

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2022

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö
- 4 Keskeiset opit valtuustokaudelta

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2021-2025

- 5 Strategian painopisteet ja linjaukset
- 6 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
- 7 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- 8 Suunnitelman laatijat
- 9 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

TIIVISTELMÄ

Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on kunnan keskeinen rooli. Kuntalain mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Terveystieteiden mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Edellä mainittuihin tehtäviin ja velvoitteisiin liittyen Parikkalan kunnassa valmistellaan laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa. Sen tavoitteita ja toimenpiteitä seurataan ja päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Se toimii kunnan hyvinvointijohtamisen, strategiatyön, talouden ja toiminnan suunnittelun, arvioinnin sekä raportoinnin työvälineenä.

Hyvinvointikertomus jakaantuu kahteen osaan

- 1) kertomusosaan,
- 2) suunnitelmaosaan, jossa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi sekä arvioinnin toteuttaminen.

JOHDANTO

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ovat lakisääteisiä kuntajohtamisen työvälineitä, jotka toimivat kunnan strategiatyön, toiminnan ja talouden suunnittelun sekä poliittisen päätöksenteon yhtenä perustana ja toimeenpano-ohjelmalla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaikkien kunnan palvelualueiden ja toimijoiden yhteinen tehtävä. Kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut siirtyivät maakunnalliselle hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tulee olemaan keskeisessä asemassa tulevaisuudessa. Kuntien rooli ja vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnissa ja johtamisessa jatkuu ja vahvistuu kuntiin jäävien palveluiden osalta. Hyvinvointialueille puolestaan on säädetty vastaava velvoite sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden osalta. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden ei ole tarkoitus olla tyhjentävä esitys kaikesta siitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä, mitä Parikkalassa tehdään tai suunnitellaan tehtäväksi.

Terveyden edistäminen on yksi keino terveyden ja hyvinvoinnin saavuttamisessa. WHO (1986) on määritellyt terveyden edistämisen toiminnaksi, jonka tarkoituksena on parantaa ihmisten mahdollisuuksia huolehtia omasta ja ympäristönsä terveydestä. Hyvinvointialueen ja kuntien perustehtävänä on tukea asiakasta edistämään omatoimisesti hyvinvointiaan ja terveyttään ja tarjota hänelle palvelutarpeeseen perustuvat ja vaikuttavat palvelut. Lähtökohtana on kokonaisvaltainen toimintakyky elämässä. Alueellista hyvinvointityötä tehdään kuntien hyvinvointitiimien, järjestöjen ja eri yhteistyökumppaneiden kanssa tiivissä yhteistyössä. Eri toimenpiteillä ja viestinnällä edistetään väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisäämistä, kansantautien, tapaturmien ja muiden terveysongelmien vähentämistä sekä väestöryhmien välisten terveyserojen vähentämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallisuuden lisäämistä.

Hyvinvointialueen tehtävä on alueellisen hyvinvointikertomuksen kokoaminen, hyvinvointityön ja verkostojen koordinointi (THL, 2019). Etelä-Karjalan hyvinvointialueella toimintaa koordinoi Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikkö (EKHVA). Hyvinvointikertomus on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja eriarvoisuuden vähentämisen strategisen johtamisen työkalu ja yhteistyön väline kuntien ja hyvinvointialueen välillä. Se on asiakirja, jonka laativat eri hallinnonalojen asiantuntijat yhdessä. Parikkalassa laadittu hyvinvointikertomus on katsaus kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen sekä niihin vaikuttaviin tekijöihin, suunnitelma kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä ja arviointi toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta sekä hyvinvointipolitiikasta. Toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle Hyvinvointikertomuksen vuosiraporteissa, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, joka kytketään kunnan toiminnan ja talouden suunnitteluun. (THL, 2017.) (Kuva 2.) Tähän raporttiin on koottu viiden vuoden kehitys kiteytettynä pääpiirteittäin ja arviointi siitä, kuinka tavoitteet toteutuivat. Parikkalan kunnan asukkaiden hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan SotkaNet - tietokannasta kerättyjen hyvinvointiin liittyvien indikaattoreiden avulla. Indikaattoreista on ollut käytävissä pääosin vuosien 2017–2021 tunnusluvut. Indikaattorivalinnat perustuvat sähköisen hyvinvointikertomuksen perusindikaattoreihin sekä Terveyden ja hyvinvointi laitoksen (THL) minimitietosisältö indikaattoreihin. Vertailupohjana on käytetty koko maan ja Etelä-Karjalan kaikkien kuntien: Imatra, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Parikkala, Ruokolahti, Rautjärvi, Savitaipale ja Taipalsaari indikaattoreita.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2022

Parikkala on liikkujien kunta

Liikuntatoimi kirjasi tänä vuonna keskimäärin liki 500 liikuntakertaa per kuukausi. Liikuntatapahtumat keräsivät aiempaa vähemmän osallistujia, mutta ryhmissä liikkui porukkaa lähes entiseen tapaan. Uusina ryhminä Parikkalassa alkoi Liiqquu- leikkipuistojumppa® sekä Pilates. Lisäksi liikunnanohjaajan avuksi koulutettiin 4 Vertaisohjaajaa. Pyöräily piti pintansa kuntalaisten harrastuksena ja Parikkalahalli on ollut aktiivisessa käytössä niin järjestöjen kuin kuntalaistenkin toimesta. Kunnan kolme kuntosalia antavat kohtuulliset puitteet kohentaa lihaskuntoa iästä tai toimintakyvystä riippumatta.

Kulunut vuosi on ollut myllerrysten vuosi sekä maailmassa että pienessä Parikkalassamme. Muutoksen tuulet puhalsivat myös Parikkalan kunnan liikuntatoimessa, kun tuttu ja turvallinen, osaava ja pitkäaikainen liikunnanohjaaja ja hyvinvointikoordinaattori Jari Venhovaara lähti kohti uusia haasteita. Sirpa Rönkkösen liikunnanohjaajan sijaisuus päättyi vuoden vaihteessa ja jatkui vuoden 2023 alusta hyvinvointikoordinaattorina. Laturetket ympäri kuntaa saivat hiihdon harrastajat liikkeelle ja koulun hiihto- sekä YU-kisat keräsivät taas iloisen joukon ala-asteikäisiä kisaamaan.

Liikkuvan ja aktiivisen Parikkalan tuleekin elvyttää aiempi hyvä yhteistyö ja lisätä monisuuntaista tiedon kulkua eri tahojen välillä, sekä eri järjestöjen keskenään että kuntasektorin kanssa. Tulevaisuudessa kuntalaisten on otettava entistä enemmän myös vastuuta omasta hyvinvoinnistaan. Resepti siihen on tuttu, mutta ei niin helposti toteutettava: liikunta, ravinto ja lepo. Hyvinvointia ja viihtymistämme asuinpaikkaamme kohtaan lisäämme myös osallistumalla eri yhdistysten toimintaan, talkoisiin tai yhteisiin tapahtumiin sekä käyttämällä paikkakuntamme palveluita ja tuotteita.

Nuurityö toimii aktiivisesti koko kunnan alueella

Parikkalassa toimii kolme nuorisotilaa, jotka palvelevat ala-asteikäisestä aina täysi-ikäisyyteen saakka. Nuorisotila Kimu sijaitsee Parikkalan keskustassa. Kimun tilaa käytetään myös perhekahvilatoiminnassa, etsivän nuorisotyön iltapäivissä sekä ikääntyville tarkoitettussa Arjen Olohuoneessa. Nuorisotila Myllyssä Saaren Akonpohjassa kokoontuvat 13-18 vuotiaat nuoret aina tiistai-iltapäivisin ja Uukuniemen vapaa-aikatalolla sijaitsevassa Nuotassa joka toinen torstai-ilta. 4. luokkalaisista aina 17- vuotiaisiin saakka. Nuorisotyö vastaa lisäksi ala-asteikäisten kerhotoiminnasta, leirien ja perhekahvilan retkistä, PNTK:n toiminnasta sekä uusien oppilasryhmien ryhmäytyspäivistä.

Nuorisotyön suosittu leirit sekä Parikkalan keskustassa että Saarella täyttyivät nopeasti. Kesällä 2022 järjestettiin kolme leiriä, sekä neljäntenä yhteisleiri Parikkalan seurakunnan kanssa. Yhteensä leireille osallistui 72 lasta. Nuorisotyön tapahtumat keräsivät lapset ja nuoret yhteen. Vuonna 2022 tapahtumia oli 6, joihin osallistui hieman yli 660 lasta tai nuorta. Suosituimpia tapahtumia olivat mm. discot, mäenlaskutapahtuma sekä nuorten Linnan juhlat, joissa oli mukana myös rautjärveläisiä nuoria. Retkiä nuorisotyö järjesti kolme, joista kaksi tehtiin myös yhdessä Rautjärven kanssa.

Takaisin pinnalle- hanke alkoi 2.5.2022, jolloin saatiin koulunuorisotyön sekä etsivän nuorisotyön järjestämät kahviparkit yläkoululle ja lukiolle. Koulun nuorisotyö osallistuis myös ala- ja yläkoulun ryhmäytyksiin, teematunteihin, liikuntapäiviin, retkiin ja leireille.

Jatkossa nuorisotyötä raportoidaan ja tilastoidaan nuoDO-järjestelmän avulla

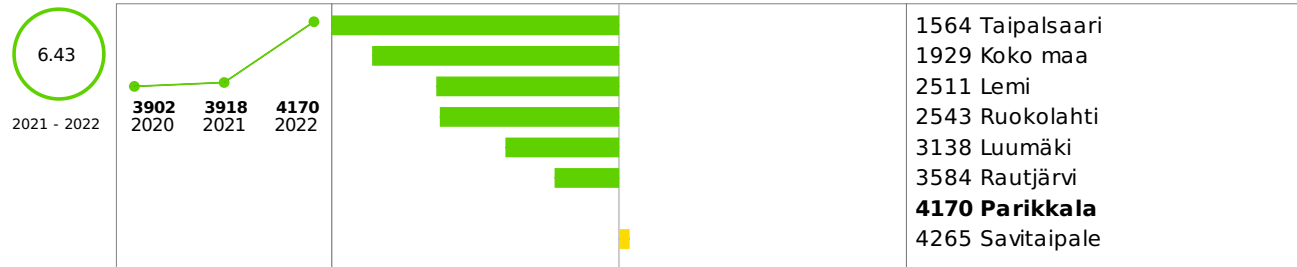
Kuntaliitto sai Opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisavustuksen nuorisoalan valtakunnallisen toiminnan kehittämiseen. Maksuttoman järjestelmän tavoitteena tuottaa paikallista tietoa nuorisotyöstä. Järjestelmän avulla kunnallista nuorisotyötä kyetään kuvaamaan aiempaa monipuolisemmin ja työtä koskeva päätöksenteko perustuu entistä vahvemmin paikalliseen ja kansalliseen tietoon. Tavoitteena on, että järjestelmä on käytössä erikokoisissa kunnissa ympäri Suomen. Parikkalassa järjestelmä on ollut nyt testikäytössä vuoden 2023 alusta.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

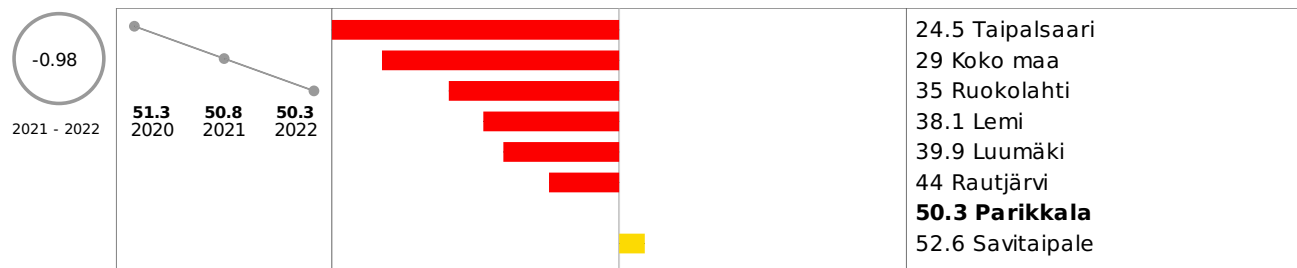
Talous

Tulot

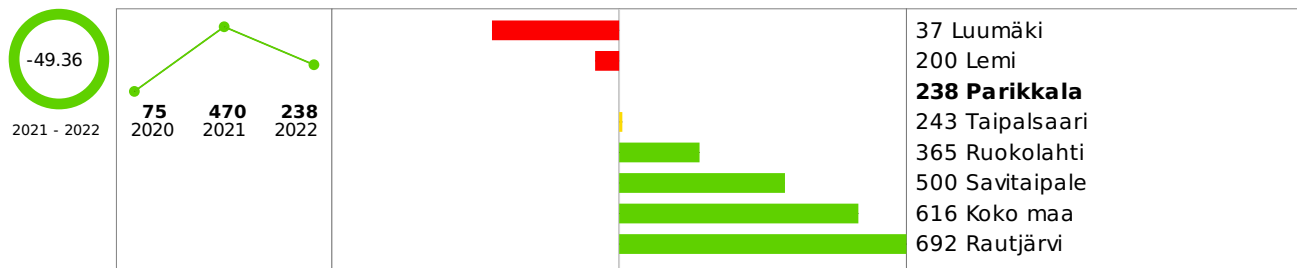
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

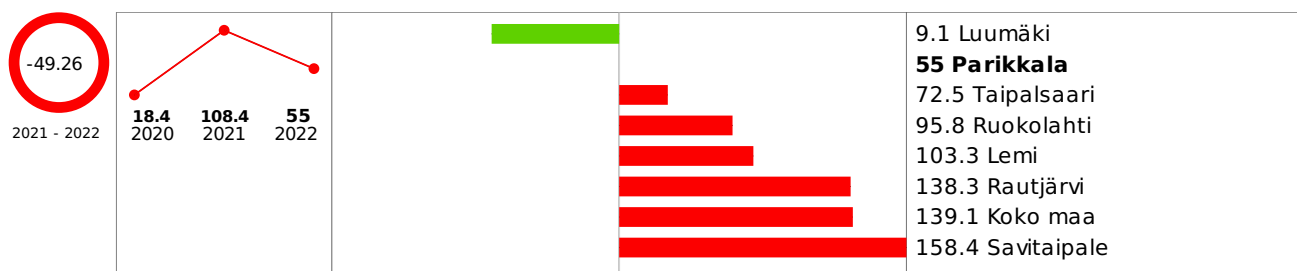
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

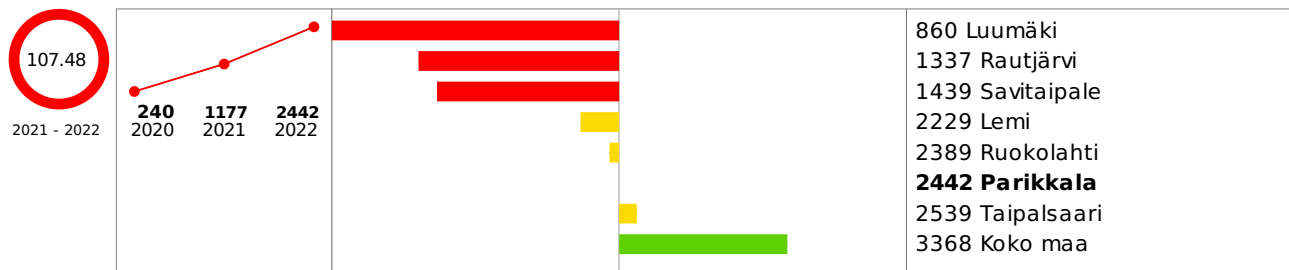
Vuosikate, euroa / asukas

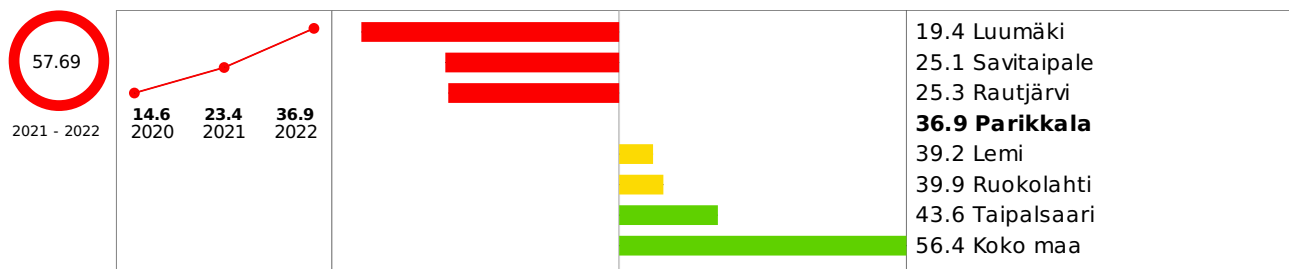
Vuosikate, % poistoista

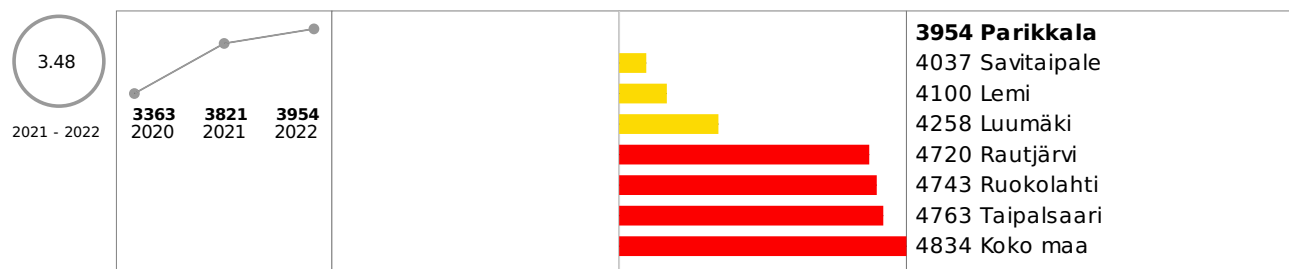
Lainakanta 31.12., euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

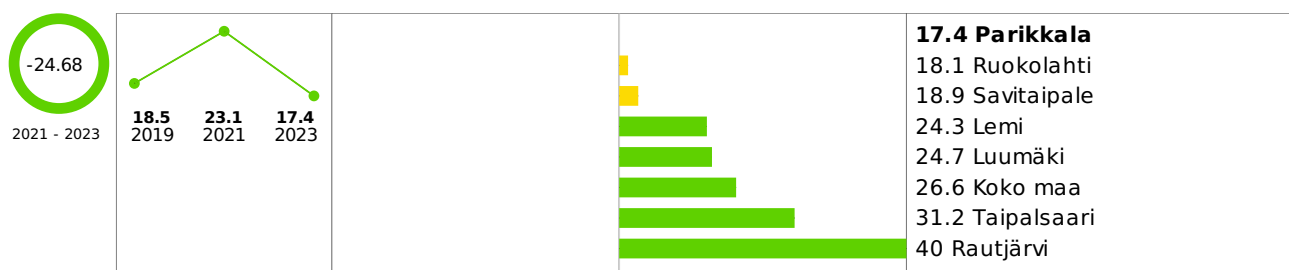

Verotulot, euroa / asukas

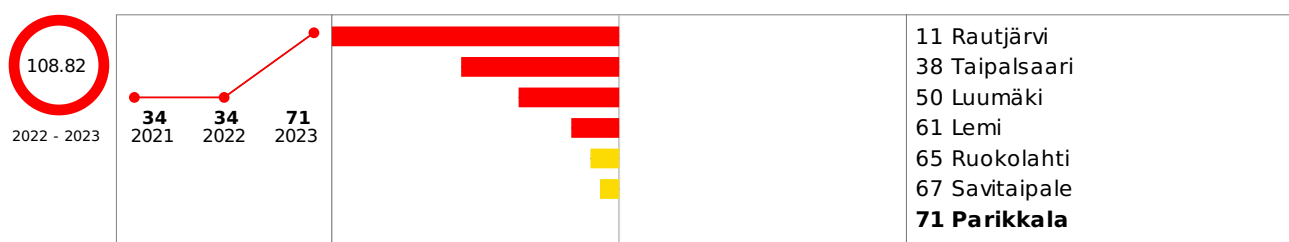

HYTE-kerroin

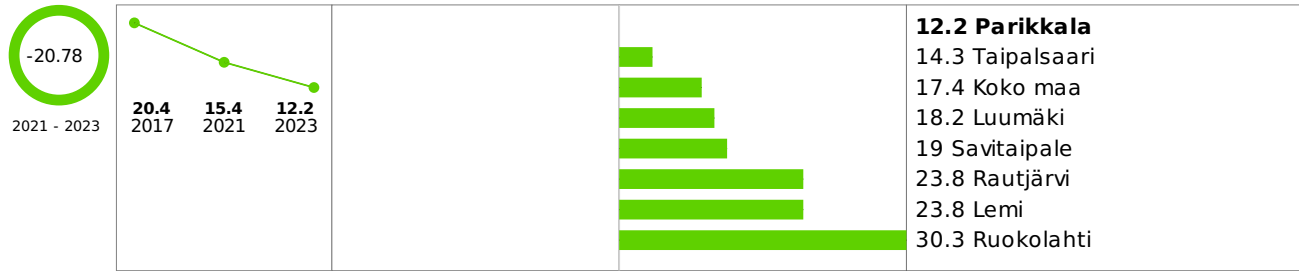
Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

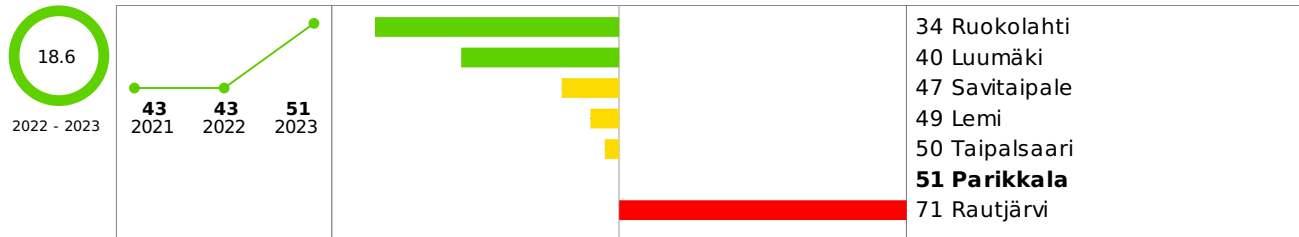
Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ylipaino, skaalattu HYTE-indikaattori

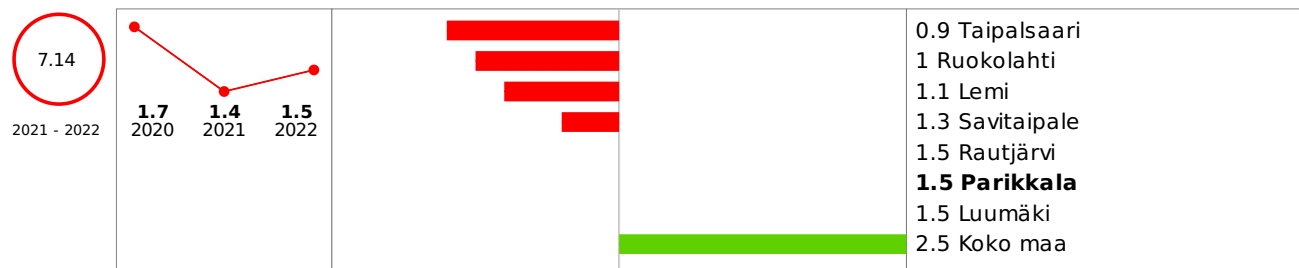
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori

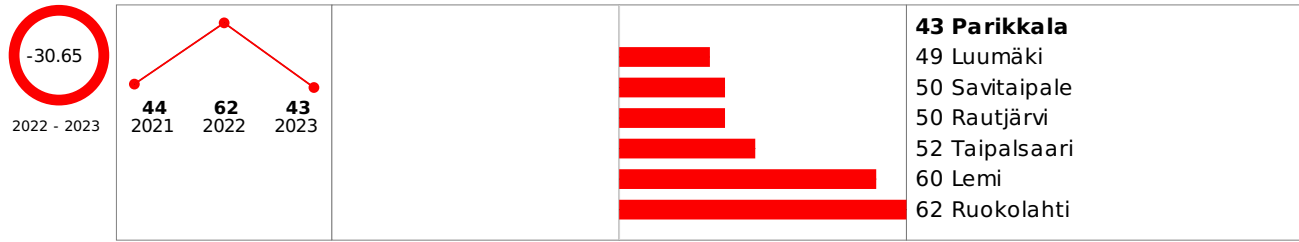

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

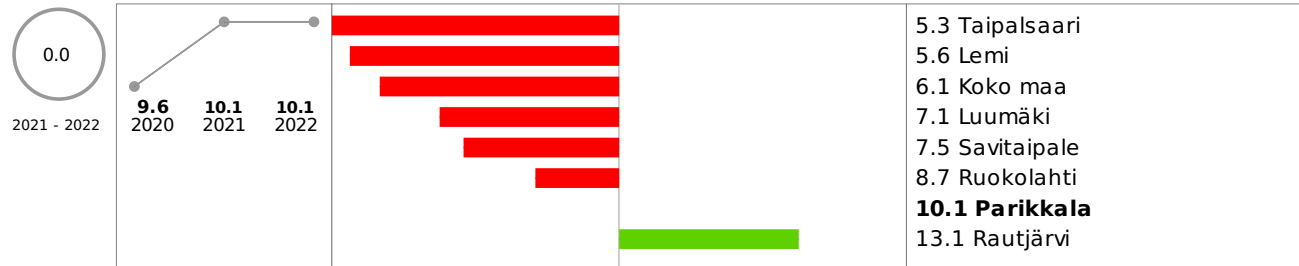

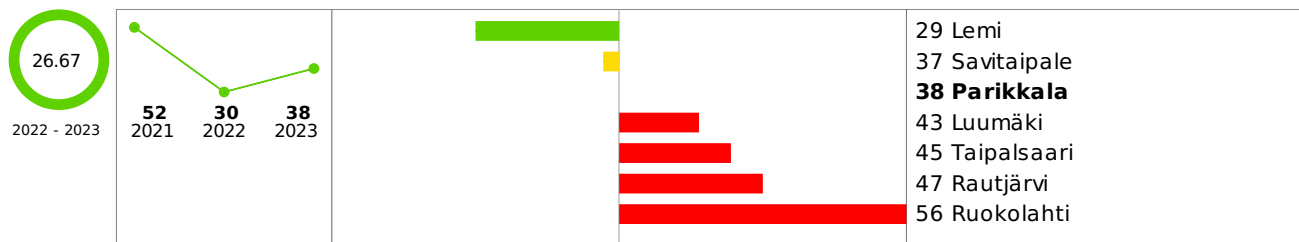
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori

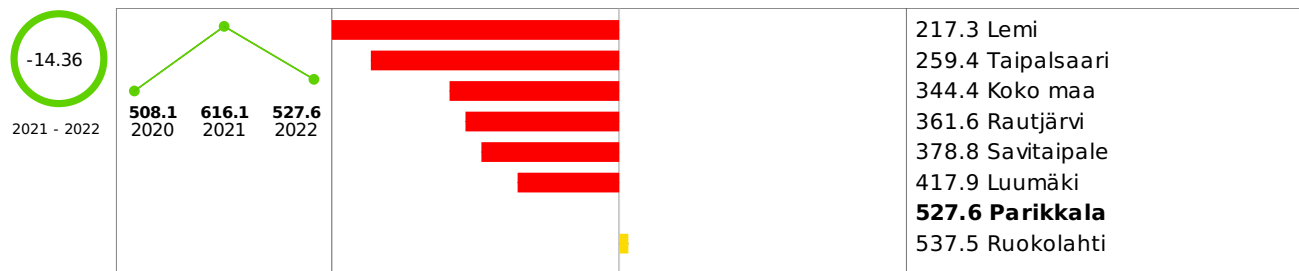
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

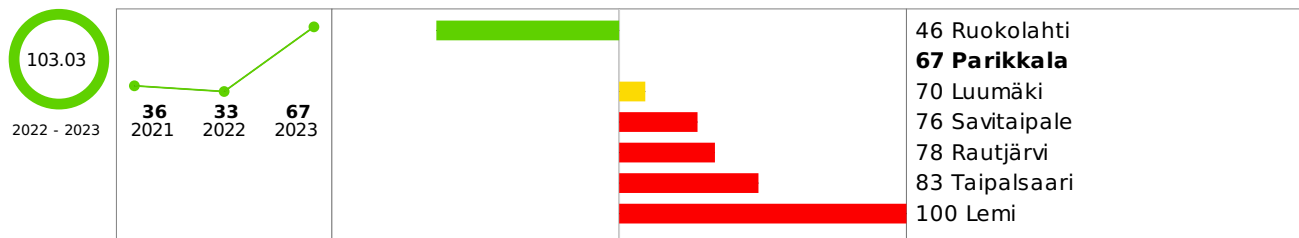
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori

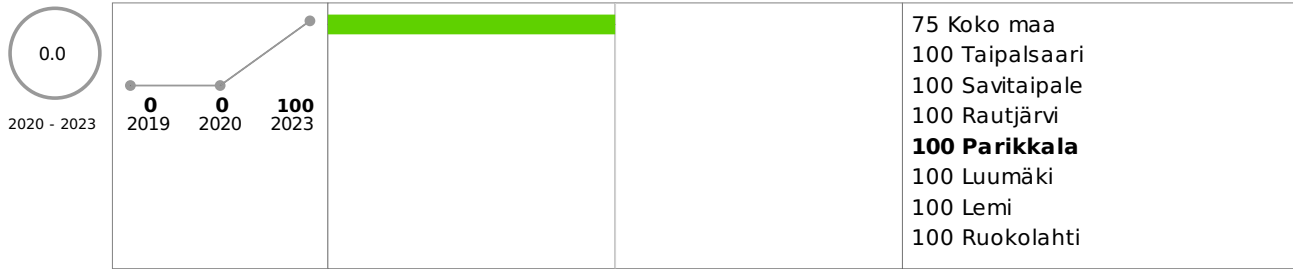
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

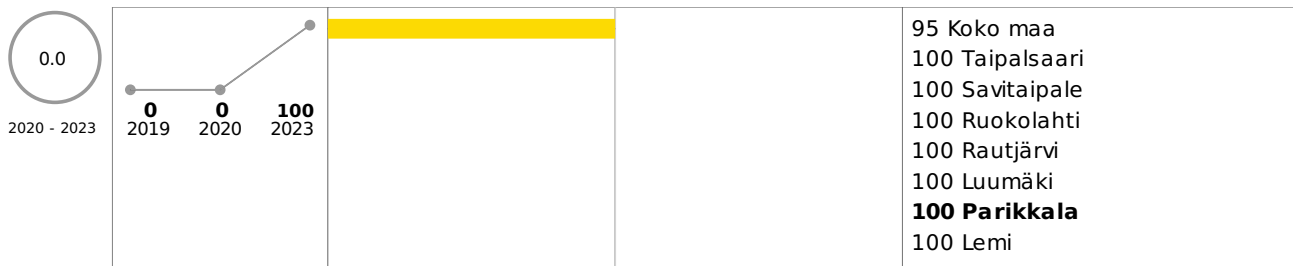
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

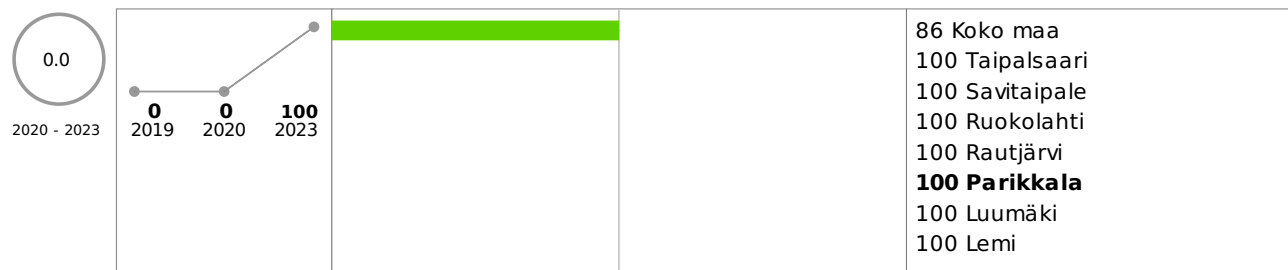
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

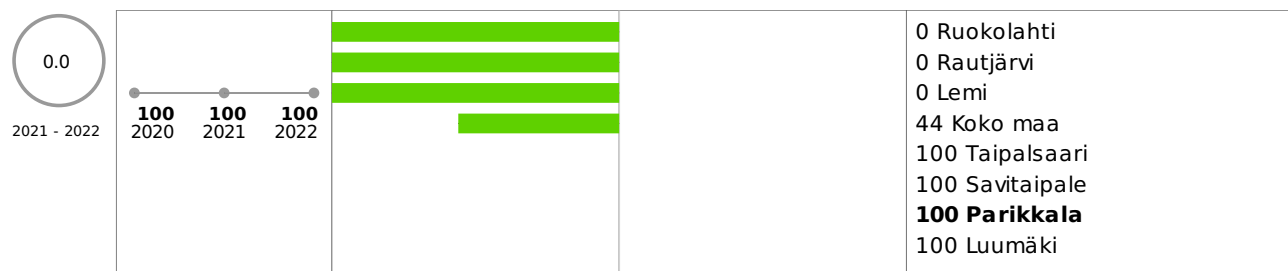
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

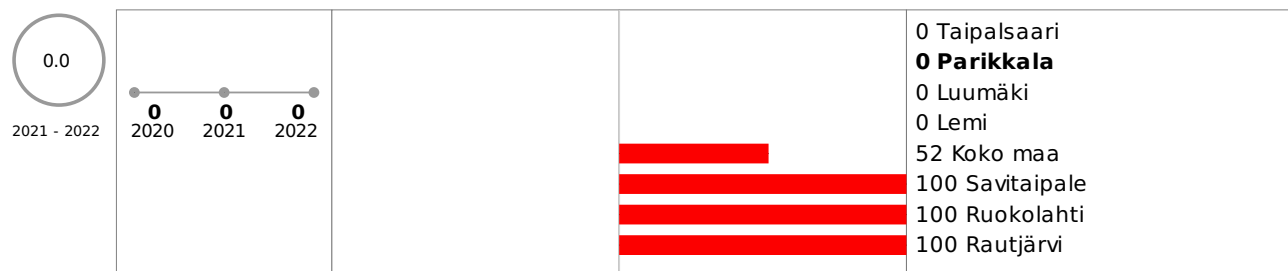
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

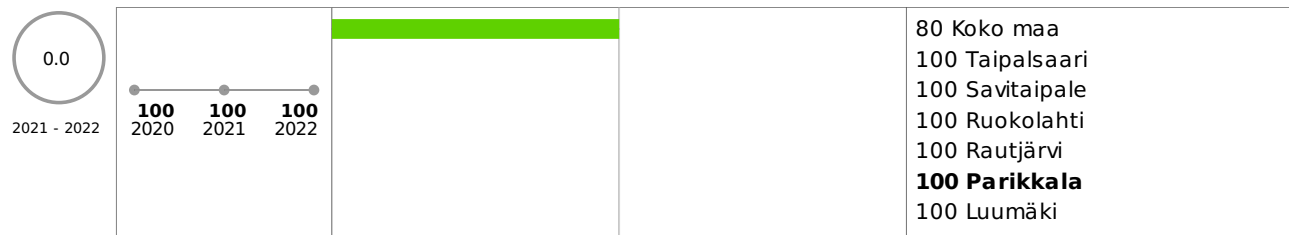
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin

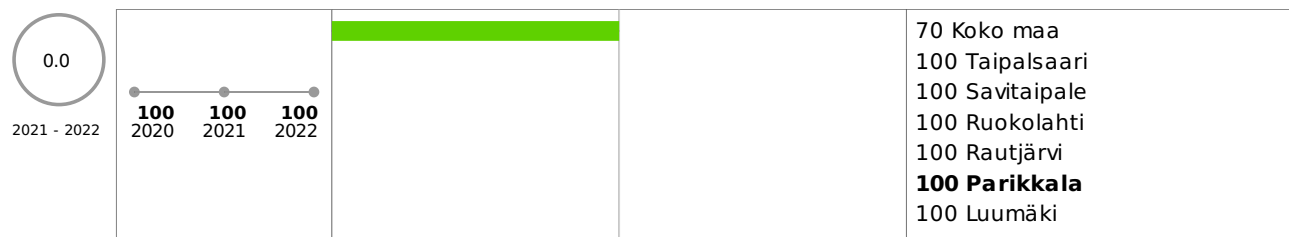
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

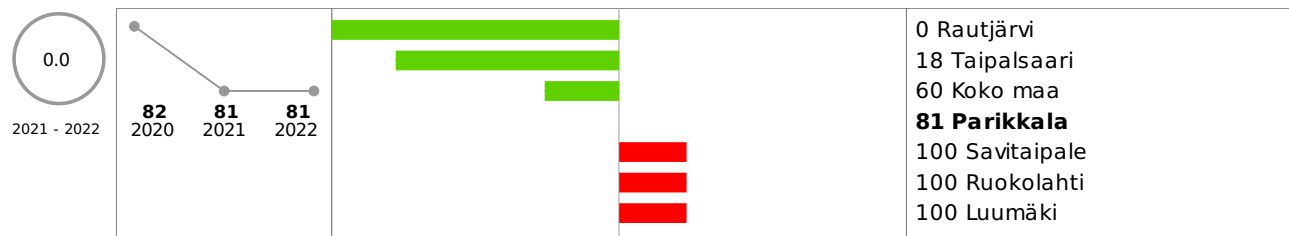
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

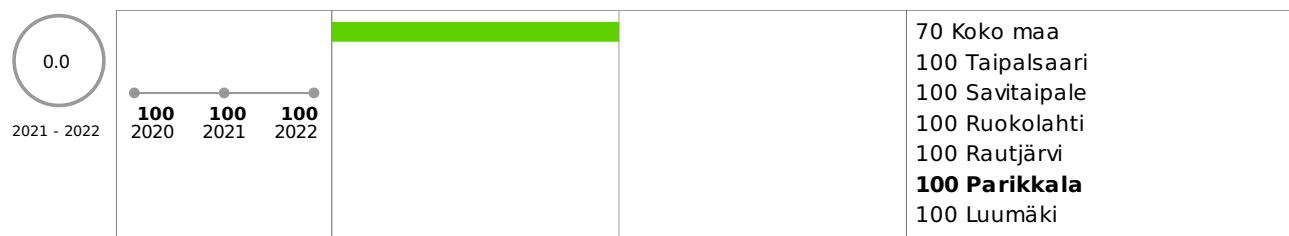
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

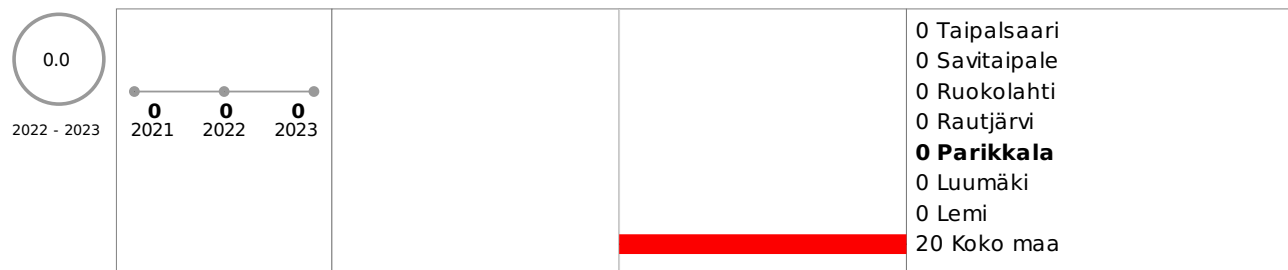
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

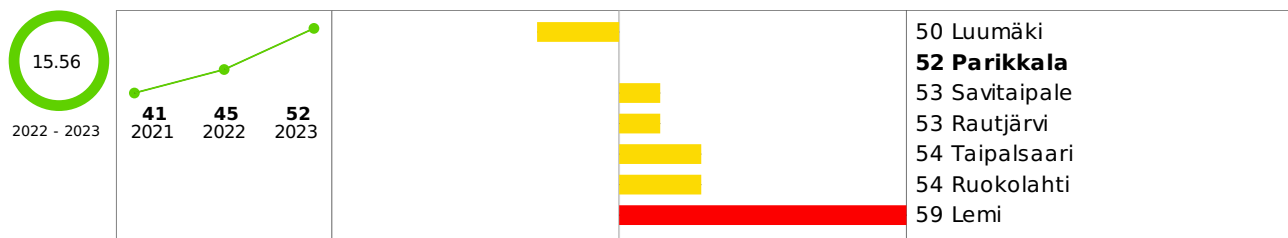
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

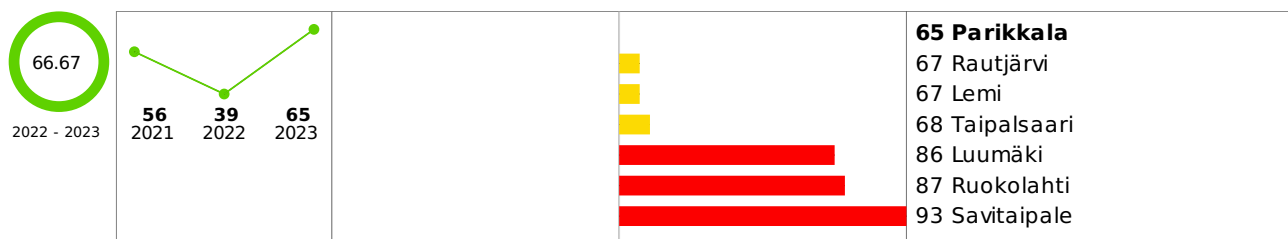
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä - TEA, pistemäärä

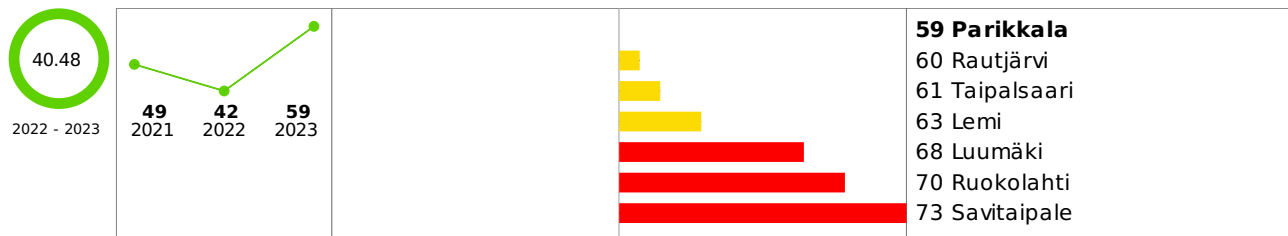
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

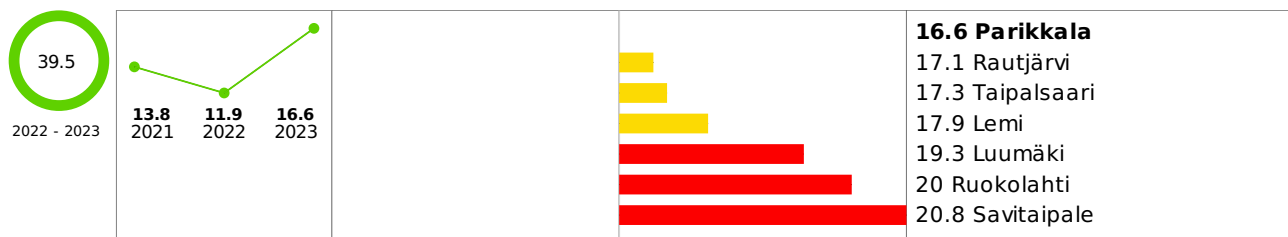
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

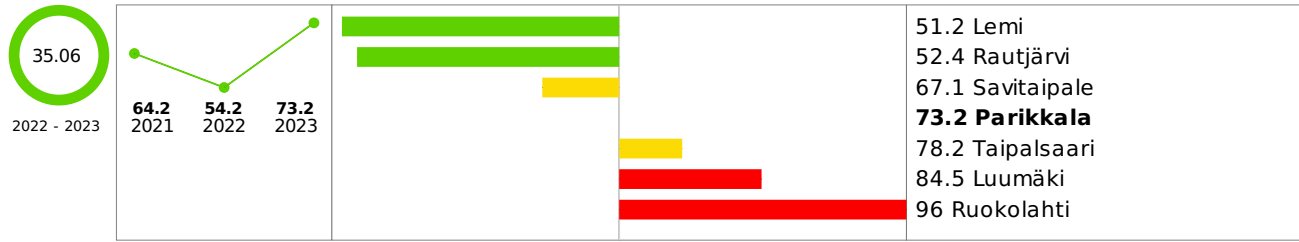
HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

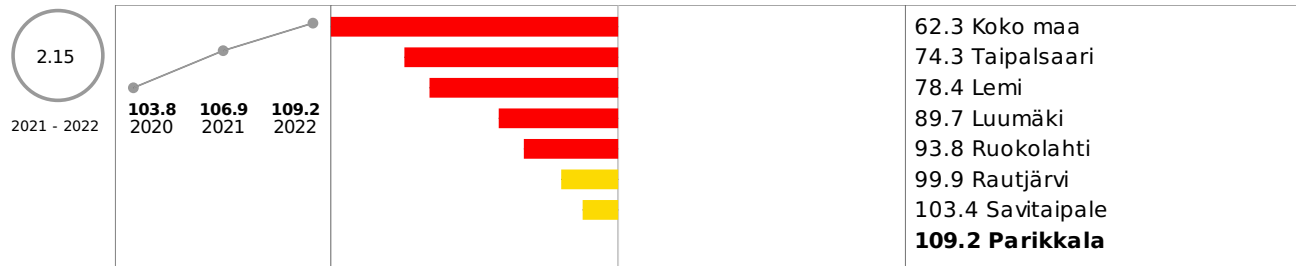
Elinvoima

Väestö

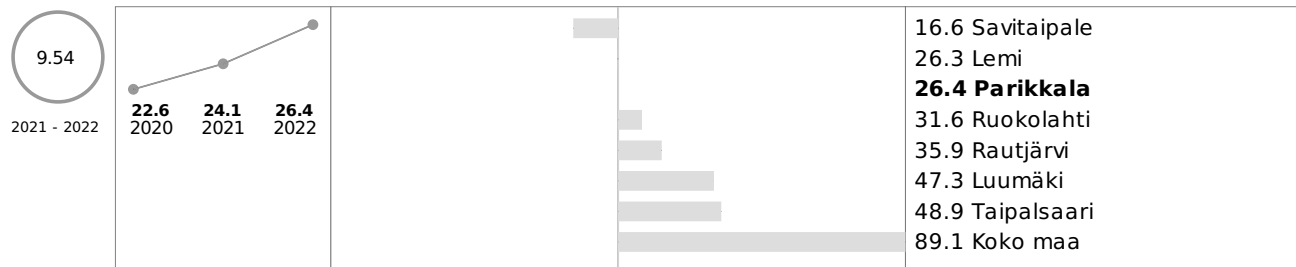
Väestö 31.12.

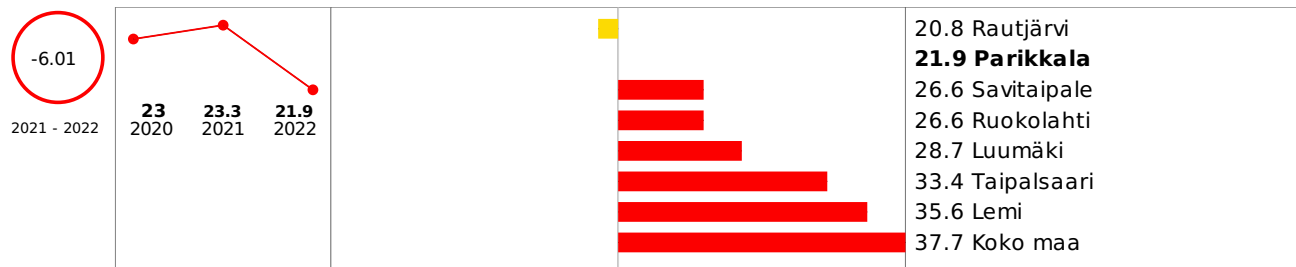
Huoltosuhte, demografinen

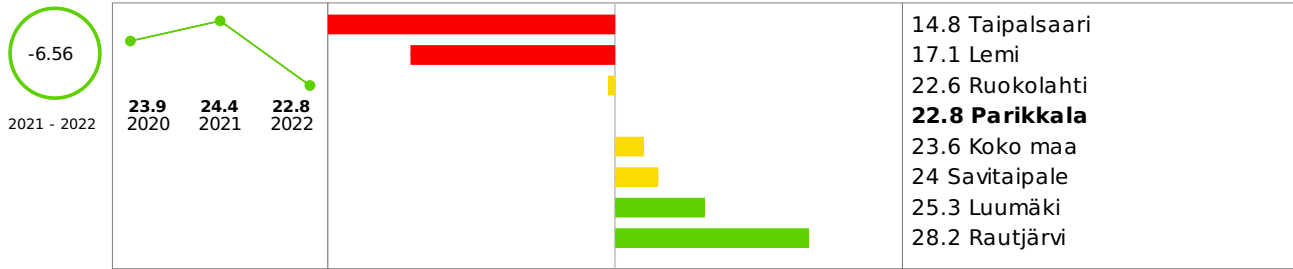
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

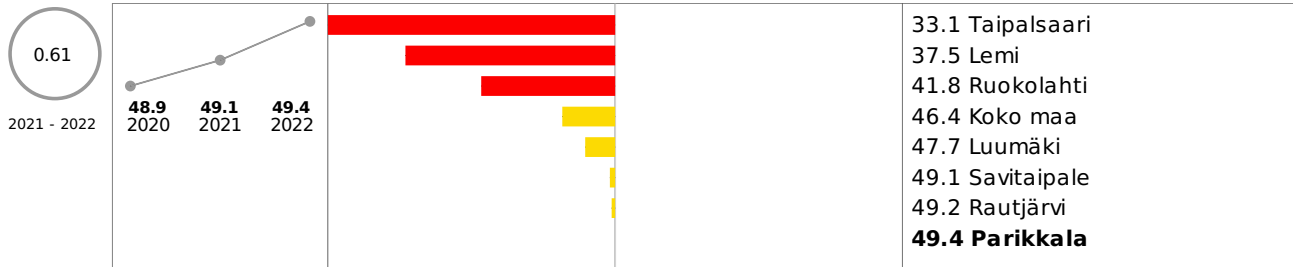
Lapsiperheet, % perheistä

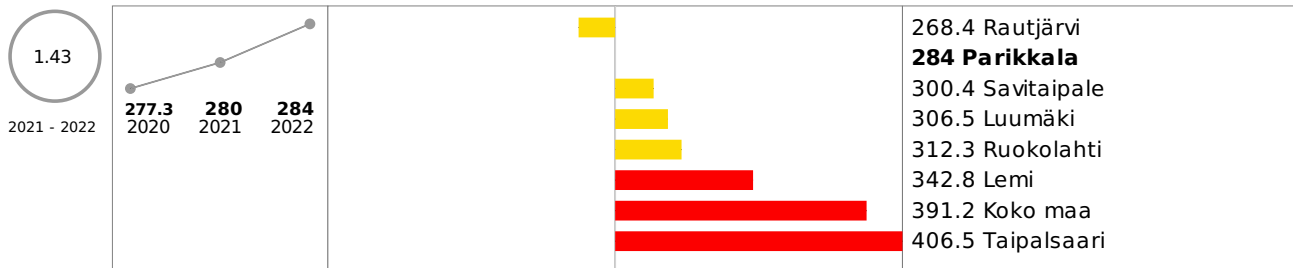
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

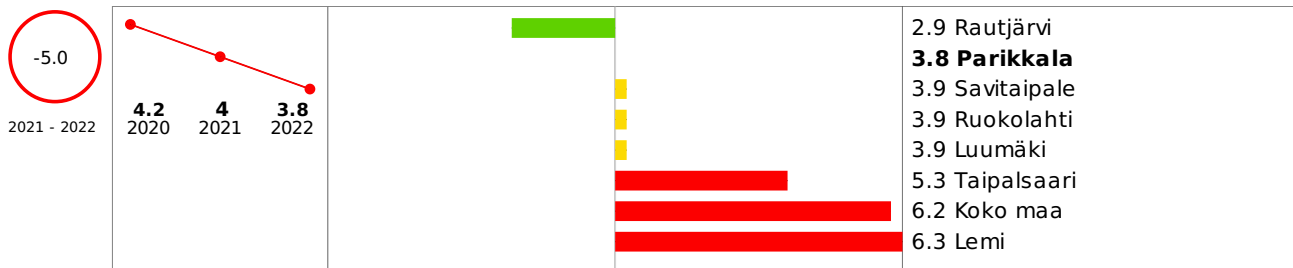
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista

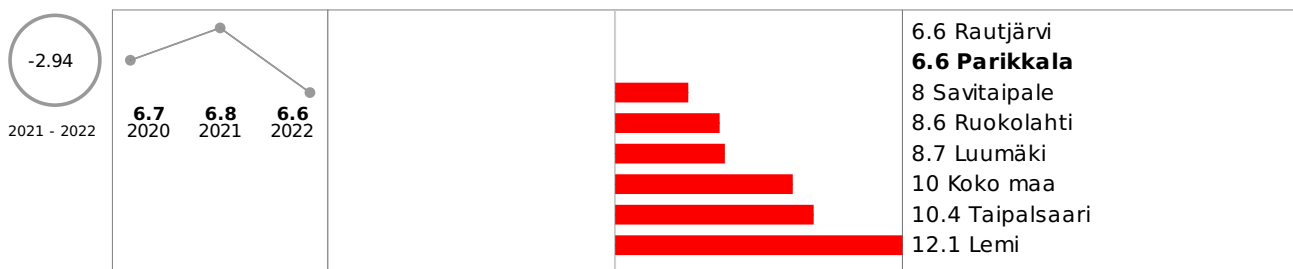
Koulutustasomittain

0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

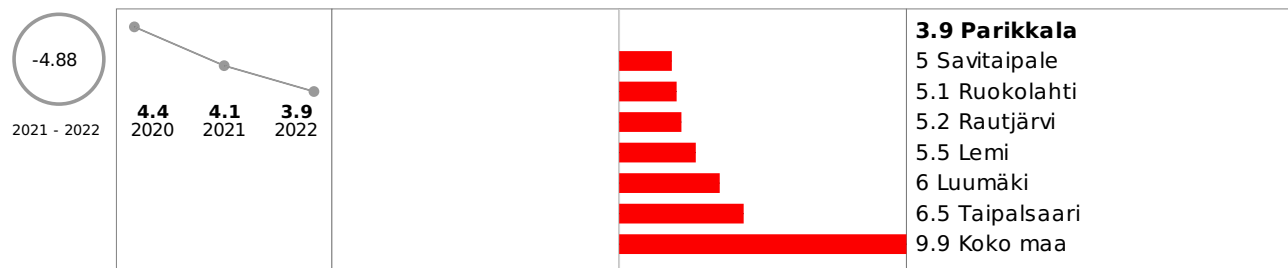

7 - 15-vuotiaat, % väestöstä

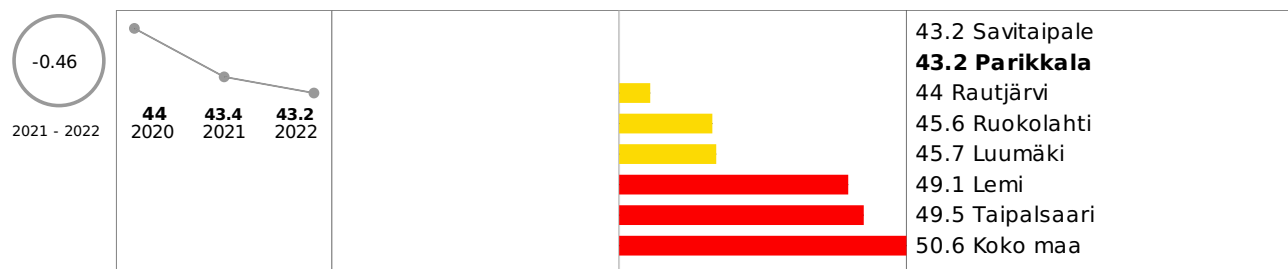

16 - 24-vuotiaat, % väestöstä

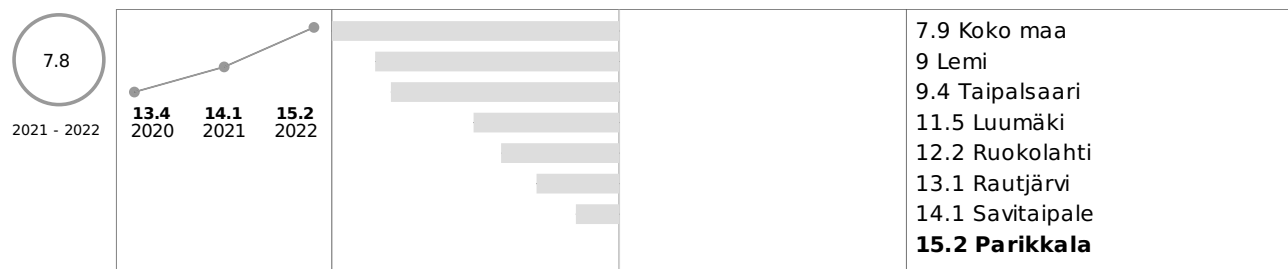
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä

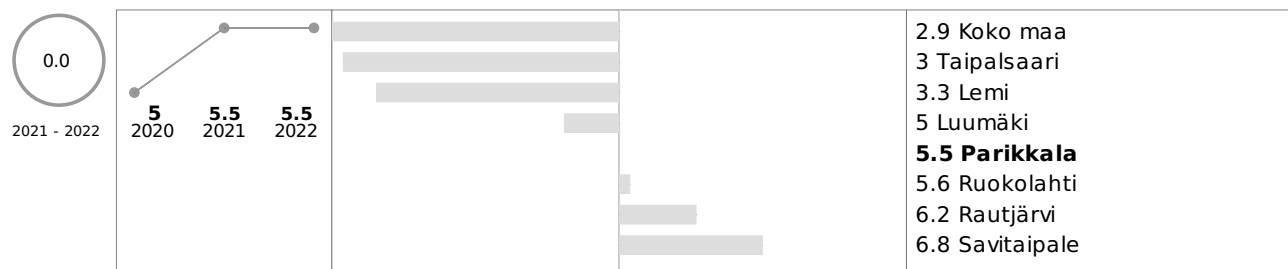
65 - 74-vuotiaat, % väestöstä

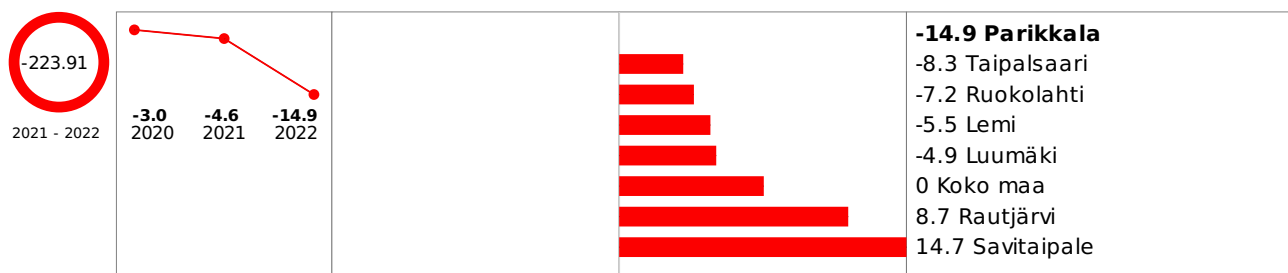
75 - 84-vuotiaat, % väestöstä

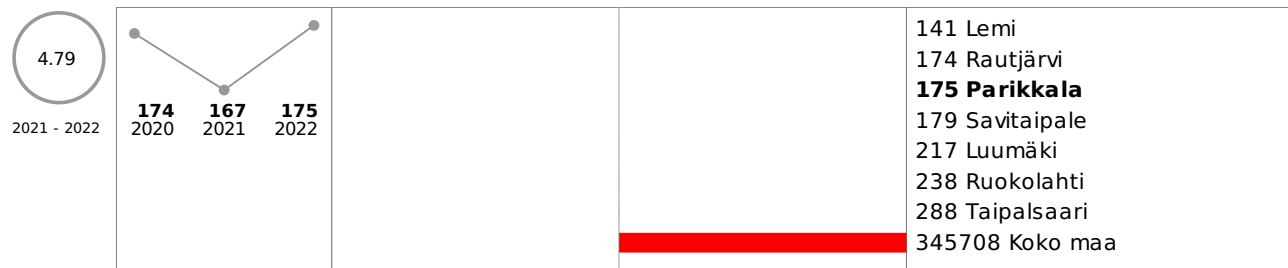
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

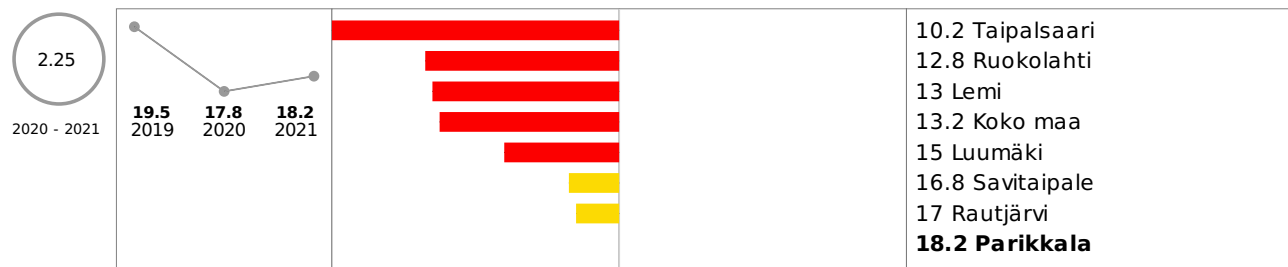

Tulomuuttajat, lkm

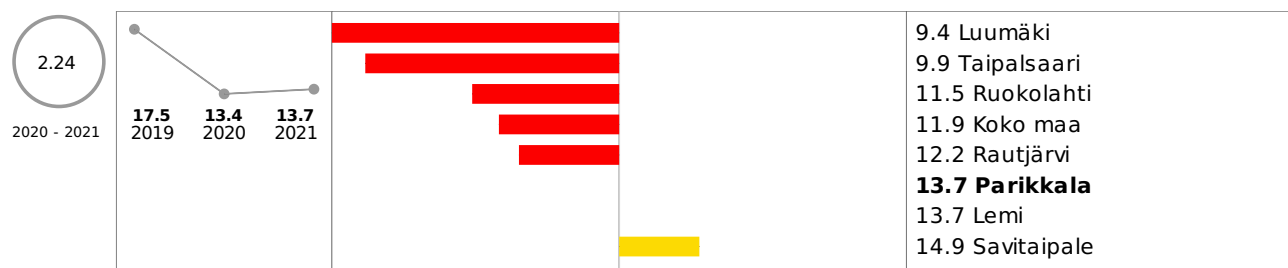

Elinvoima

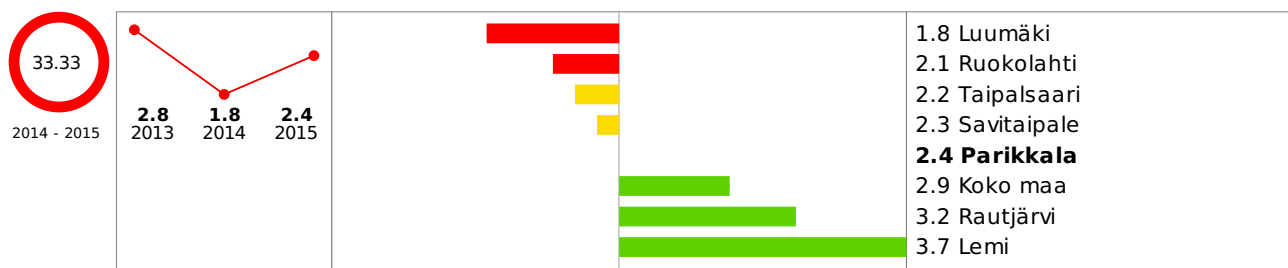
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Lasten pienituloisuusaste

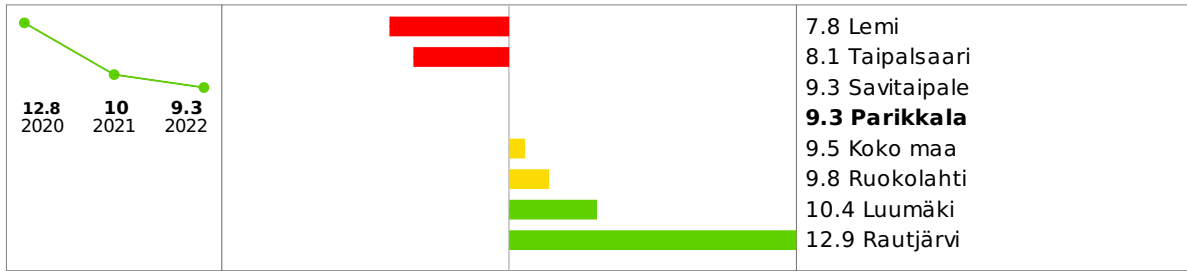
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työttömät, % työvoimasta

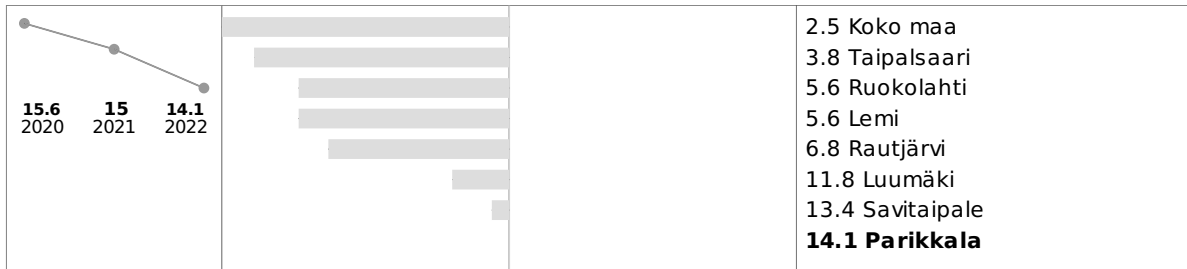
2021 - 2022

Maatalous, metsätalous ja kalatalous, % työllisistä

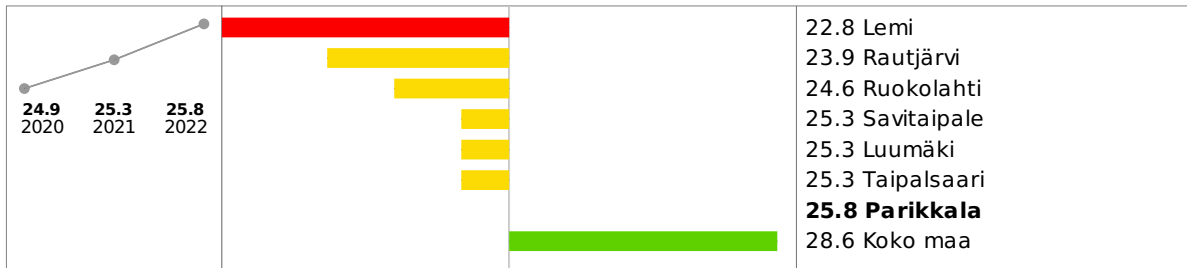
2021 - 2022

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

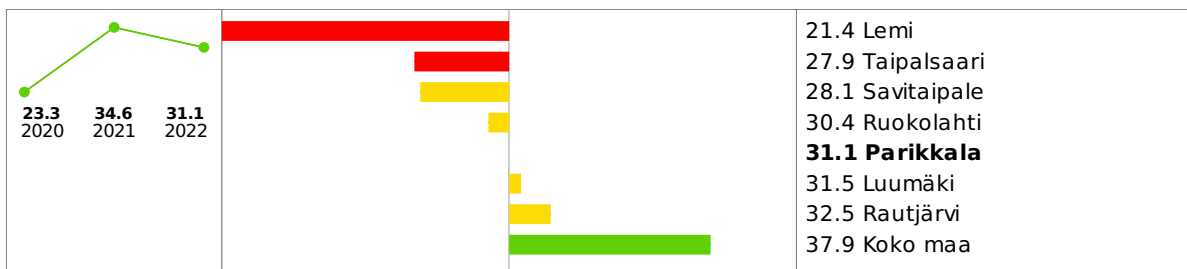
2021 - 2022

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

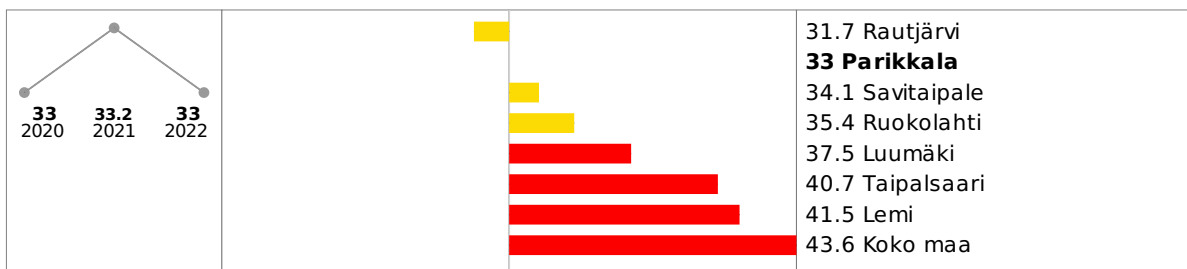
2021 - 2022

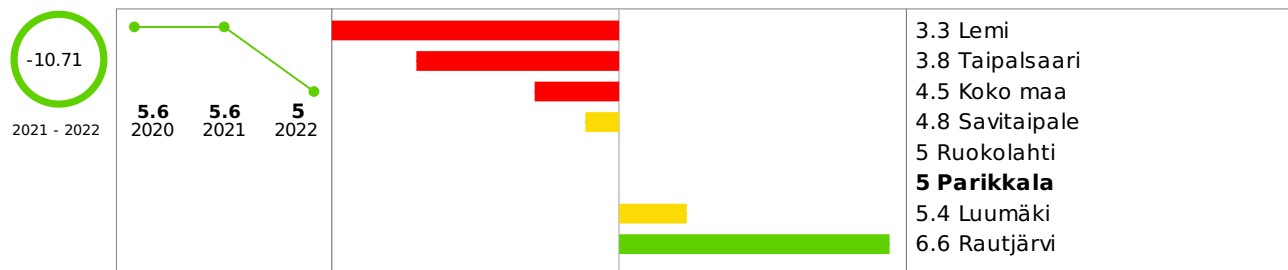
Työlliset, % väestöstä

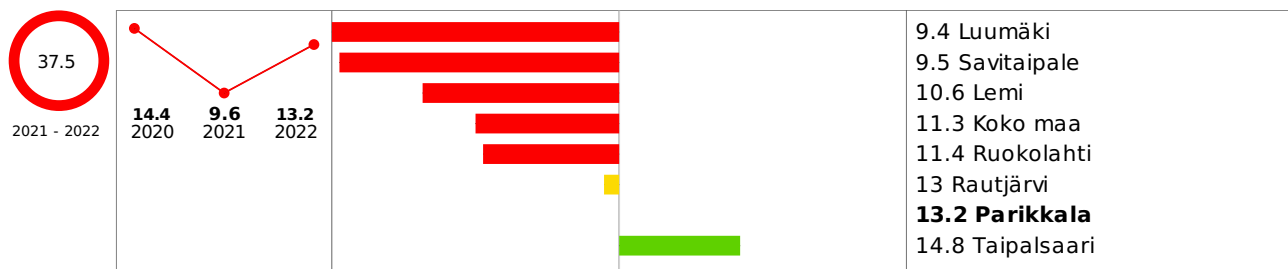
2021 - 2022

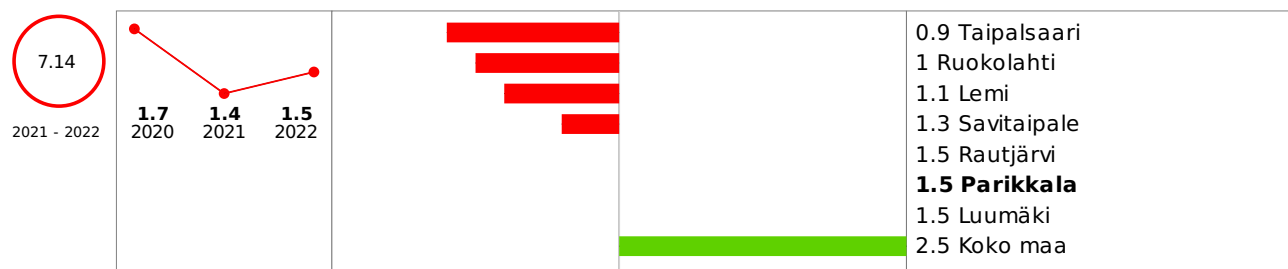
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

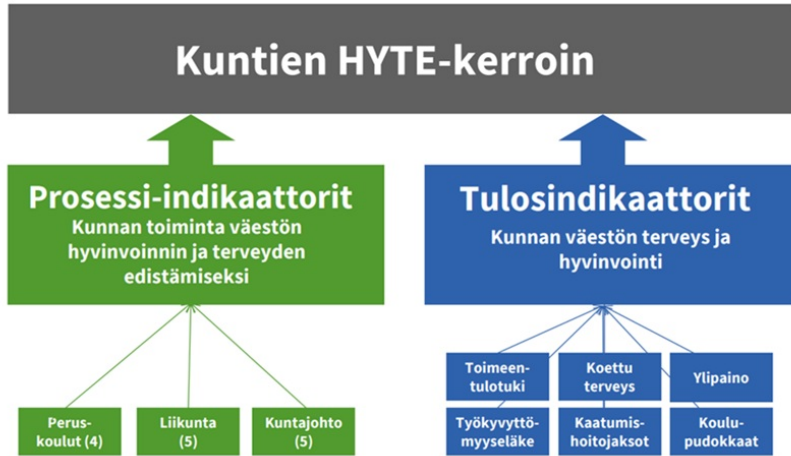

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Tilastokeskuksen viimeisin tieto vuodelta 2021. Indikaattori ilmaisee koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 - 24-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavikäisestä väestöstä. Koulutuksen ulkopuolelle jääneillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ko. vuonna eivät ole opiskelijoita tai joilla ei ole tutkintokoodia eli ei perusasteen jälkeistä koulutusta. Yhteiskuntaan ja työelämään kiinnittyminen on vaikeampaa niille nuorille, jotka eivät peruskoulun jälkeen suorita toisen asteen koulutusta. Hyvinvointiongelmien tiedetään usein kasautuvan: peruskoulun jälkeistä jatkotutkintoa vaille jäävillä nuorilla on enemmän toimeentulon ja mielenterveyden ongelmia. Yhtenä synä koulutuksen ulkopuolelle jäämisessä voi olla nuoren päihteiden käyttö. Koulutuksen ulkopuolelle jääminen voi vastaavasti altistaa päihteiden käytön lisääntymiselle. Tutkinon suorittaminen lisää nuoren mahdollisuuksia saada työtä. Nuorten tilannetta tulisi edistää luomalla sektorirajat ylittäviä ratkaisuja ja toimintamalleja kouluttautumisen ja työelämään kiinnittymisen parantamiseksi.

Vaikuttava hyvinvoinnin edistäminen edellyttää laaja-alaista ja poikkihallinnollista yhteistyötä eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa. Keskeistä ovat johdetut, oikein kohdennetut ja oikea-aikaiset hyvinvointia tukevat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet, jotka perustuvat laadukkaaseen tietoon hyvinvoinnin tilasta sekä tutkitusti vaikuttaviin mene-telmiin. Vuonna 2023 kunnille otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jonka mukaan kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Valtionosuuden lisäosalla halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden

edistämiseksi. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräjain, eivätkä ne tule olemaan aina samoja. Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (14 kpl) mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on". Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajankohdan erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta.

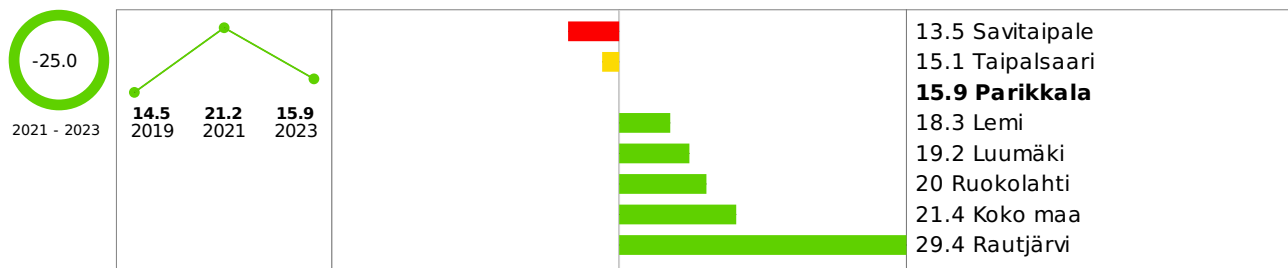

Kuntiin kohdennettavan HYTE-kertoimen suuruus vaihtelee noin 7,5–22 euron välillä asukasta kohden. Valtiovarainministeriön valtionosuuksien ennakkollisten laskentatietojen mukaan Parikkalan kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa vuodelle 2024 on noin 57 000 euroa (HYTE-kerroin 0,67).

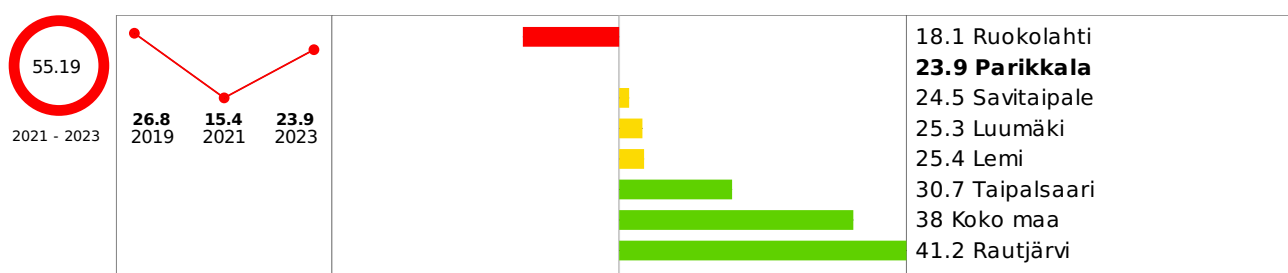
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

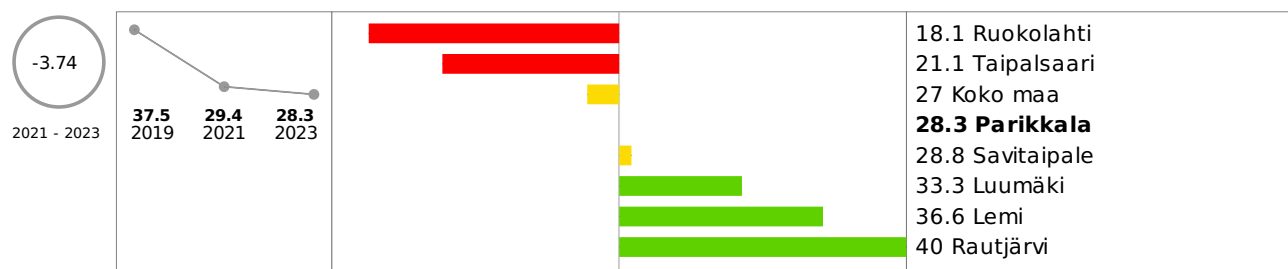
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

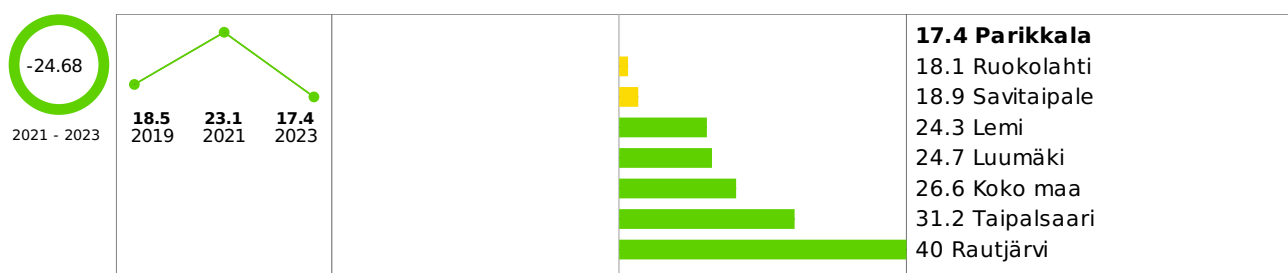
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

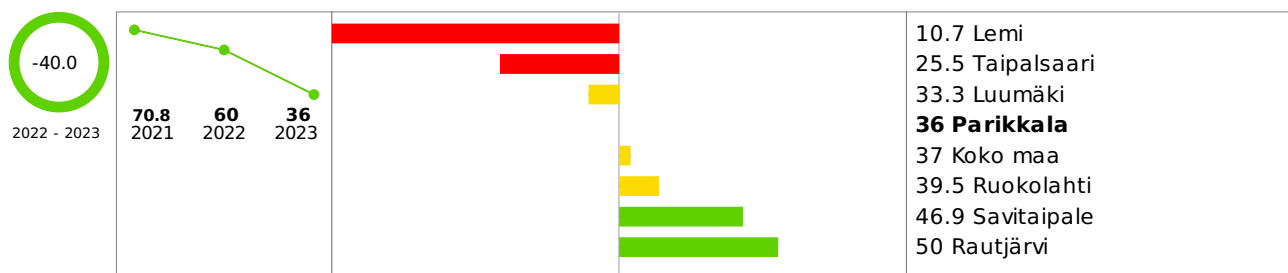
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

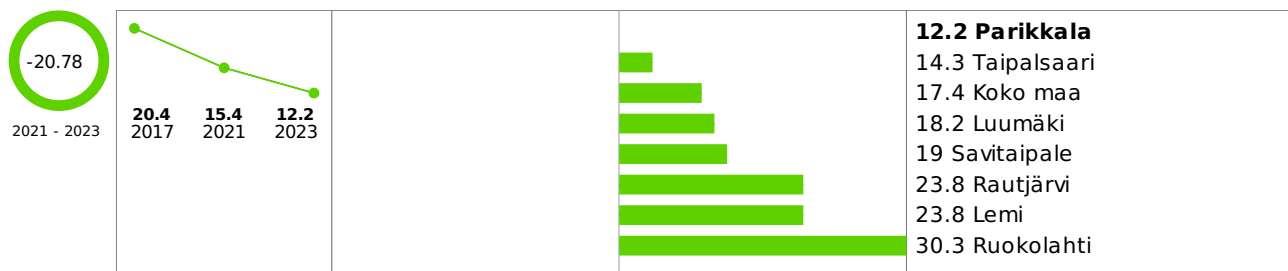
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

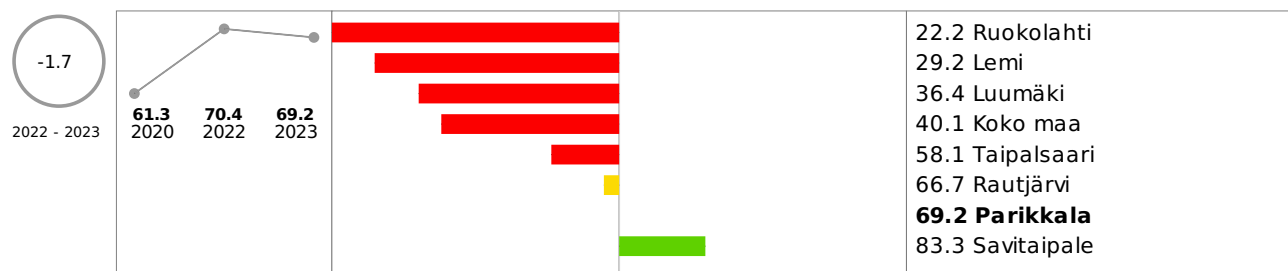
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

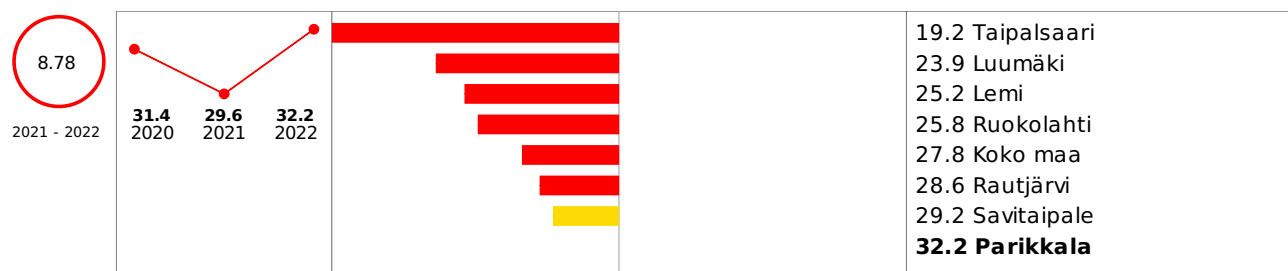

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Palvelut

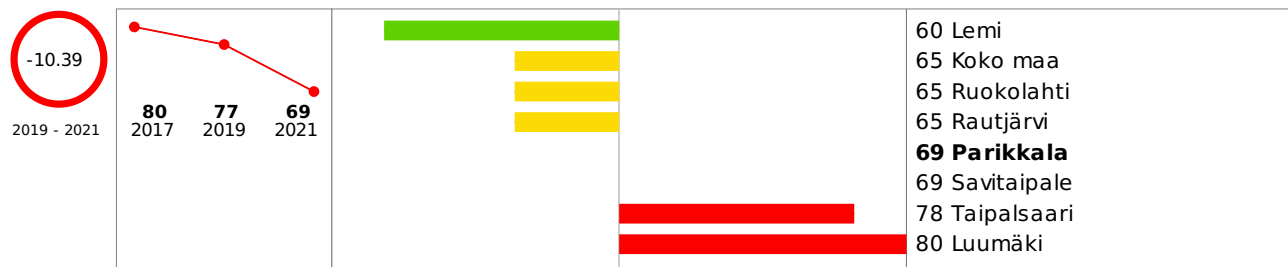
Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

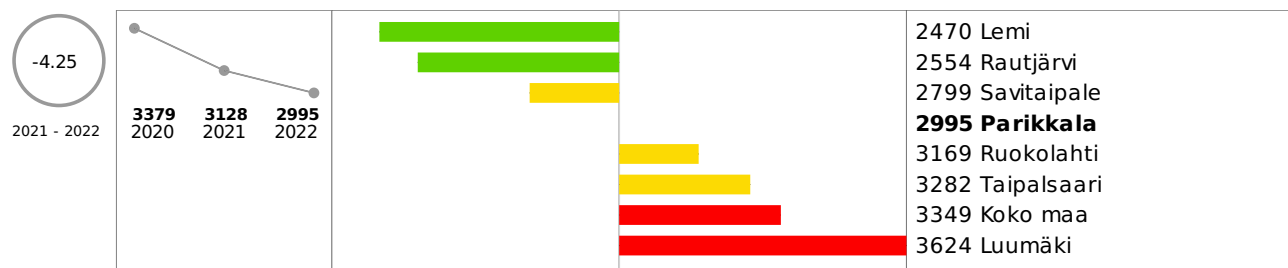
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiaista

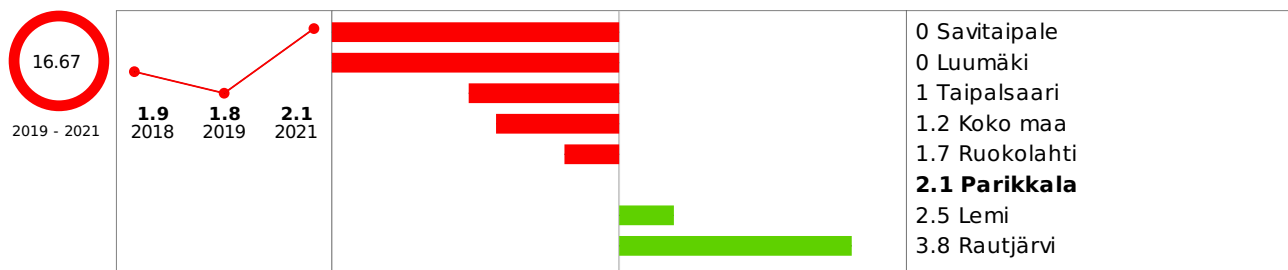
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

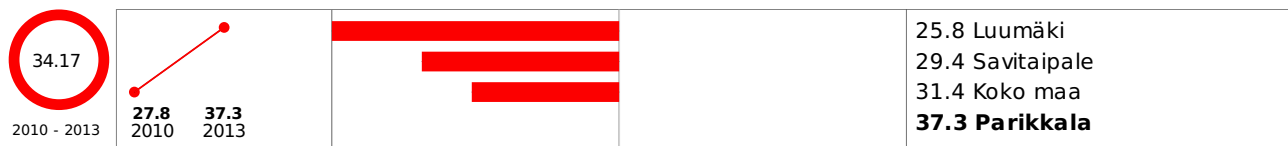
Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

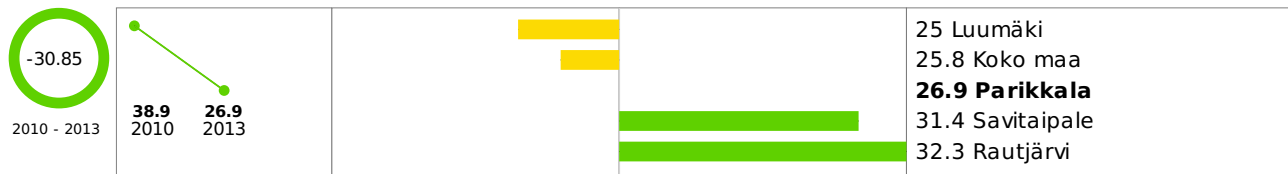
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

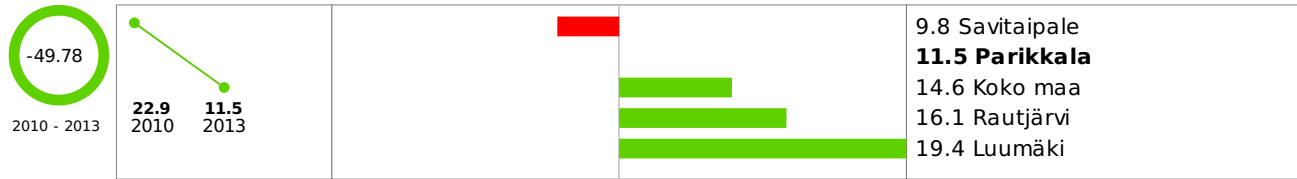
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

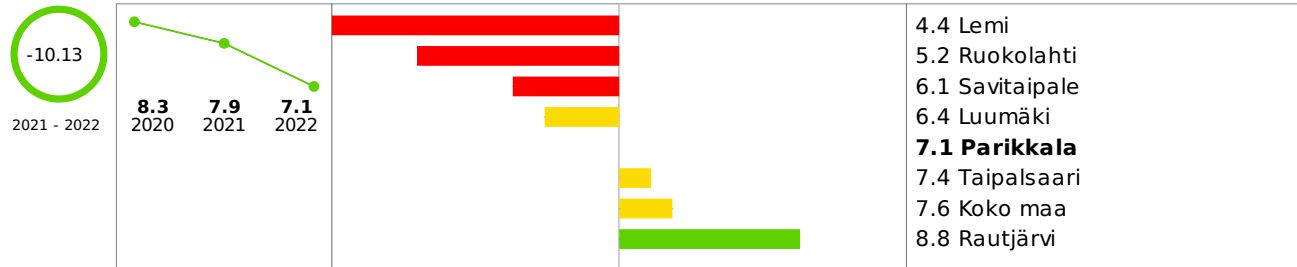
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

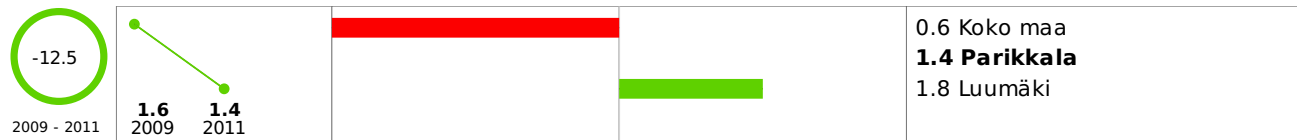

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16 - 24-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

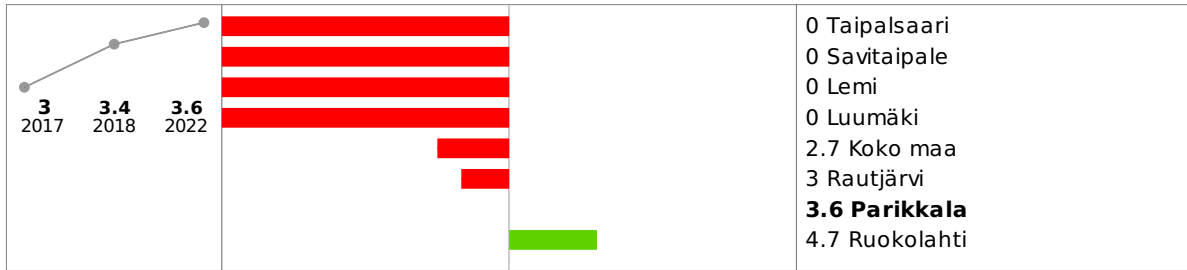
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

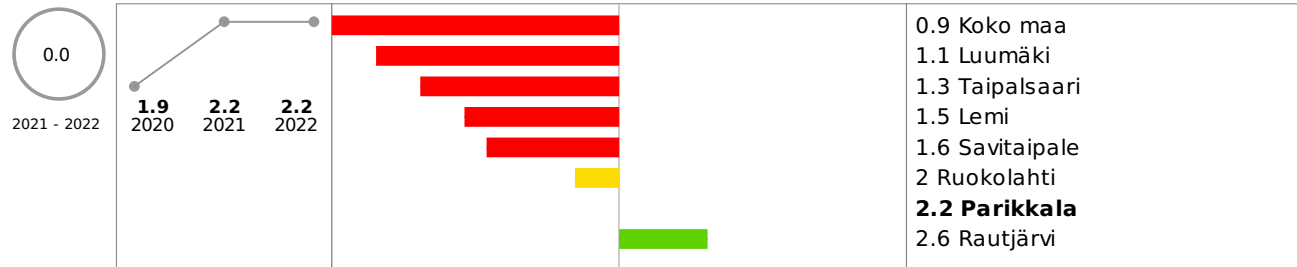

TYÖIKÄISET

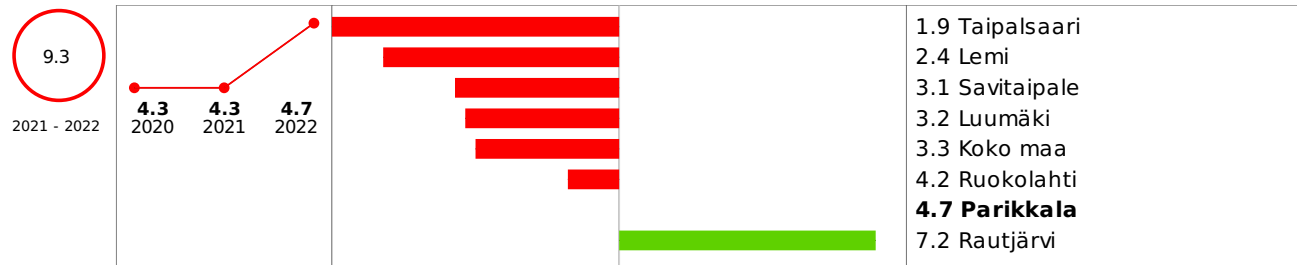
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

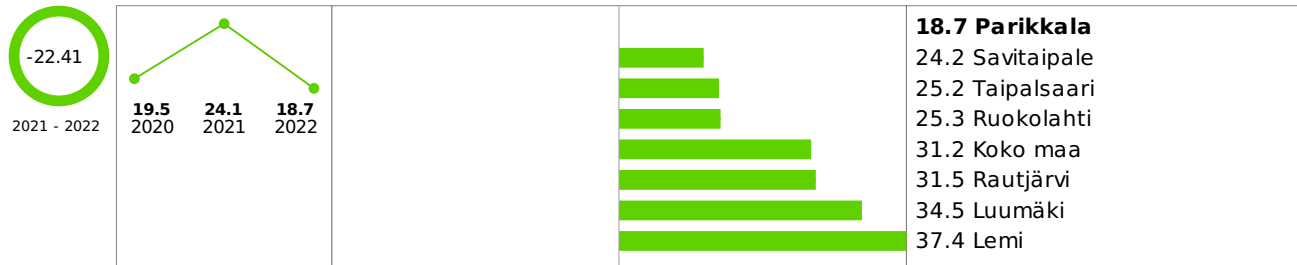
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

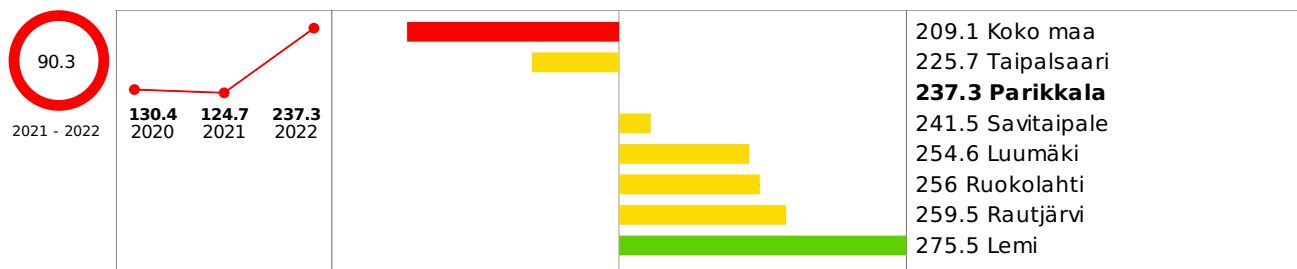
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

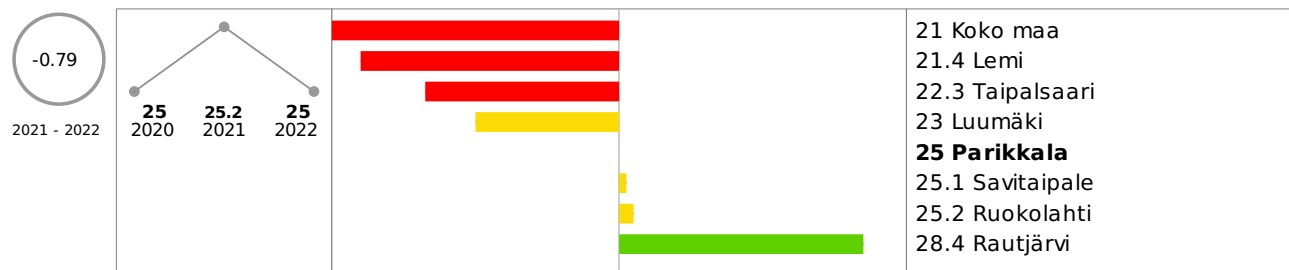
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

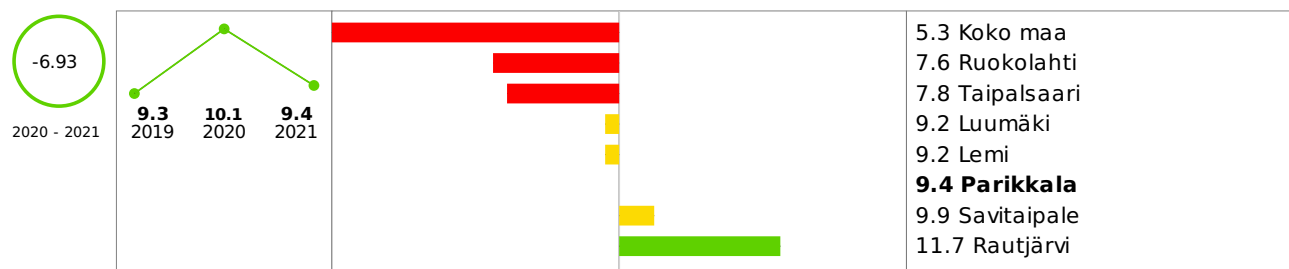
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

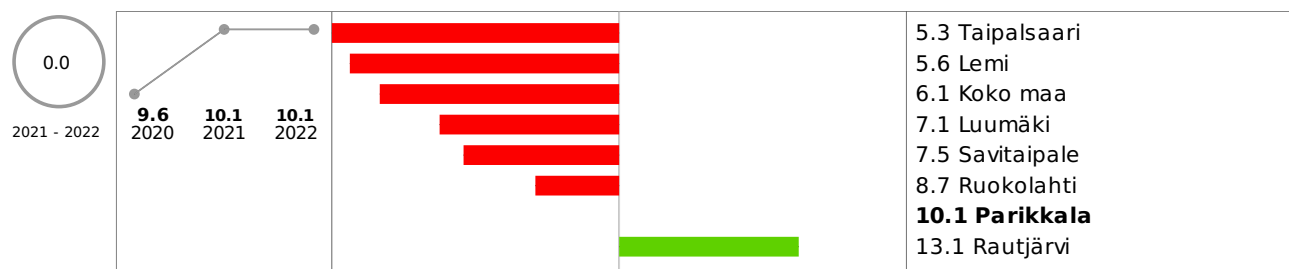
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavan ikäistä

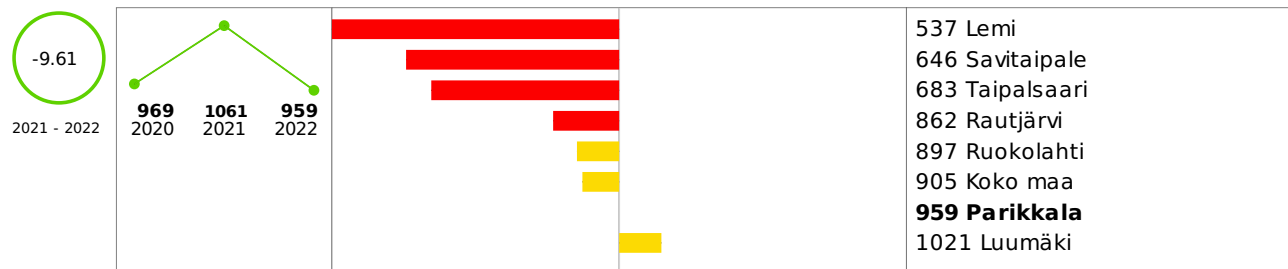
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

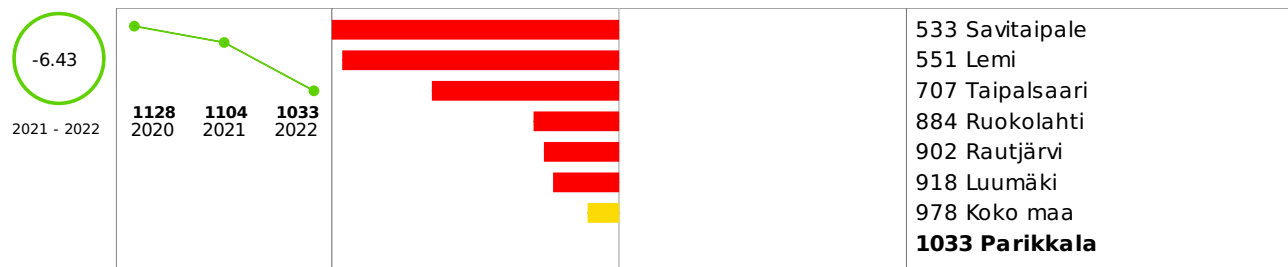
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

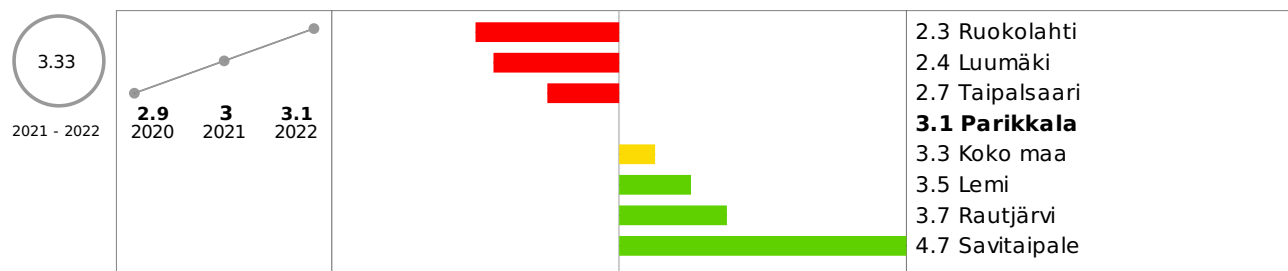
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

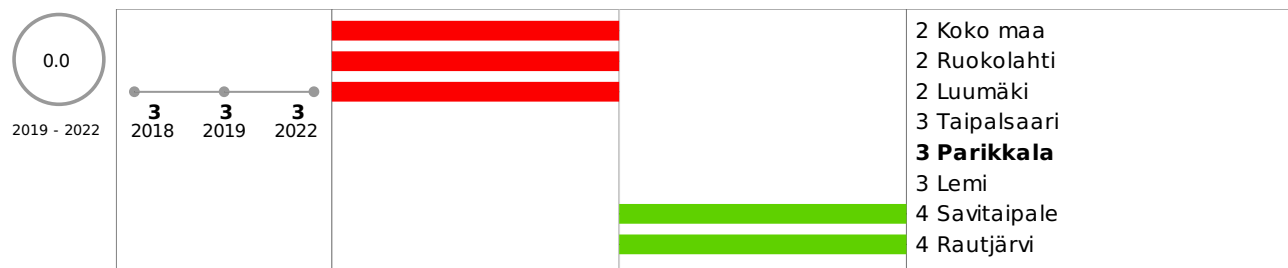
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

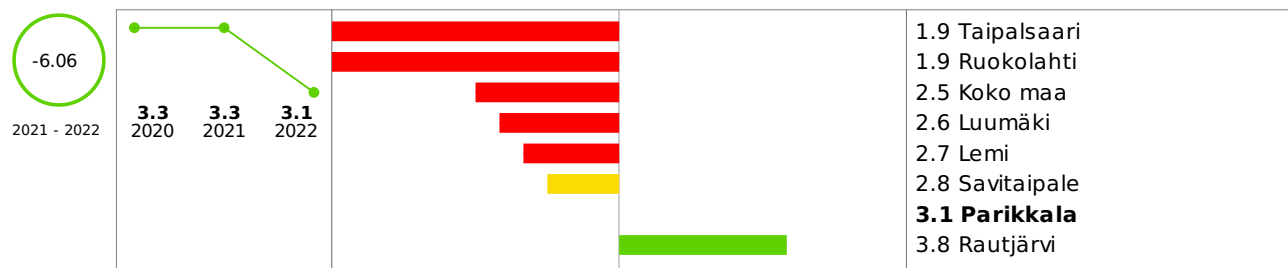

IKÄIHMISET

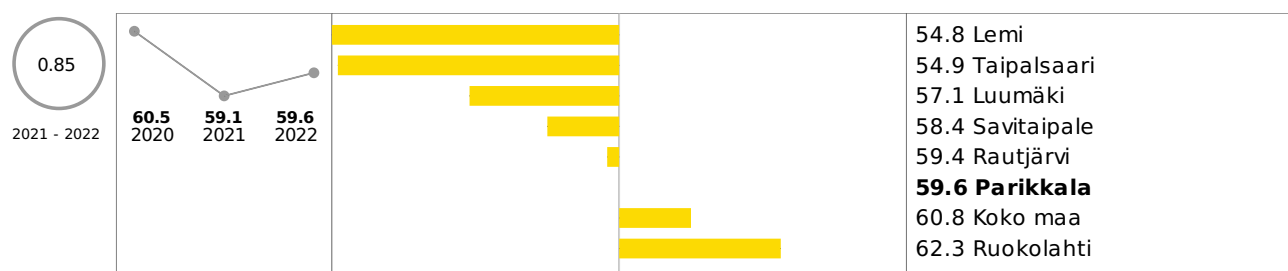
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

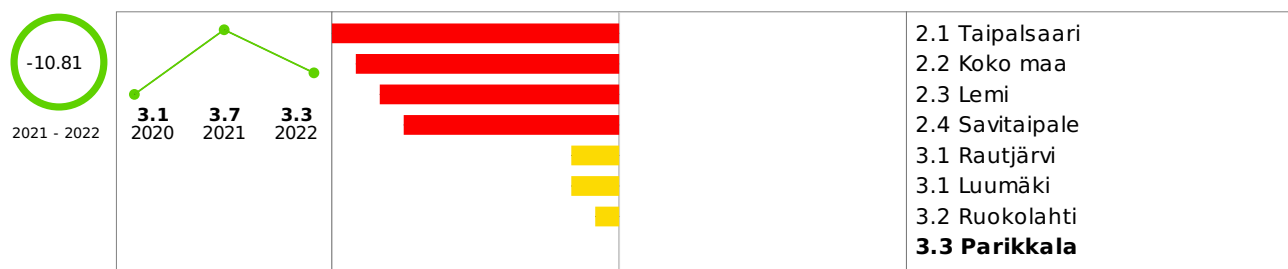
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

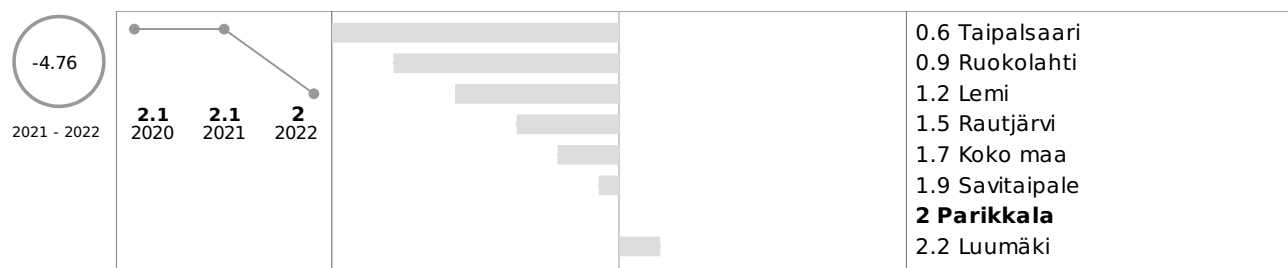

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

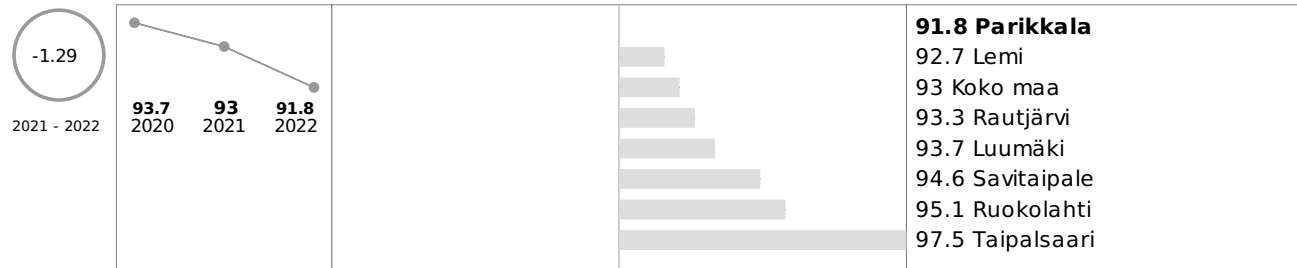
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

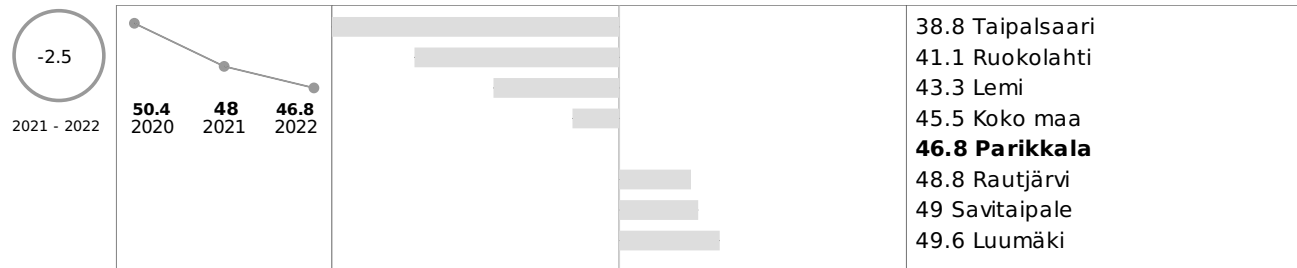

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

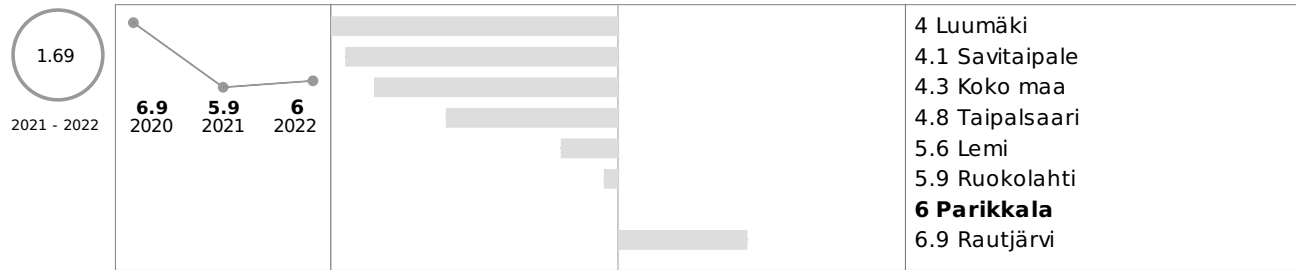

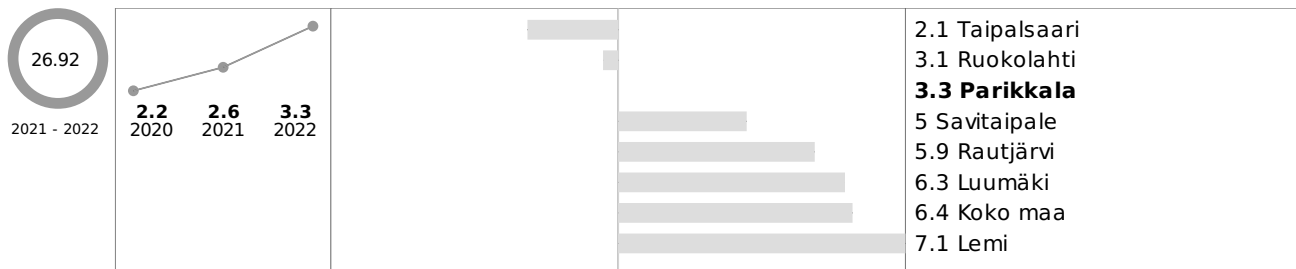
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

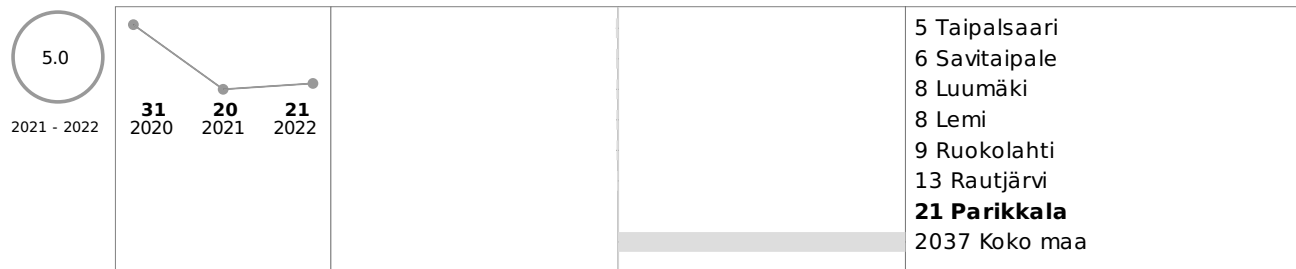
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

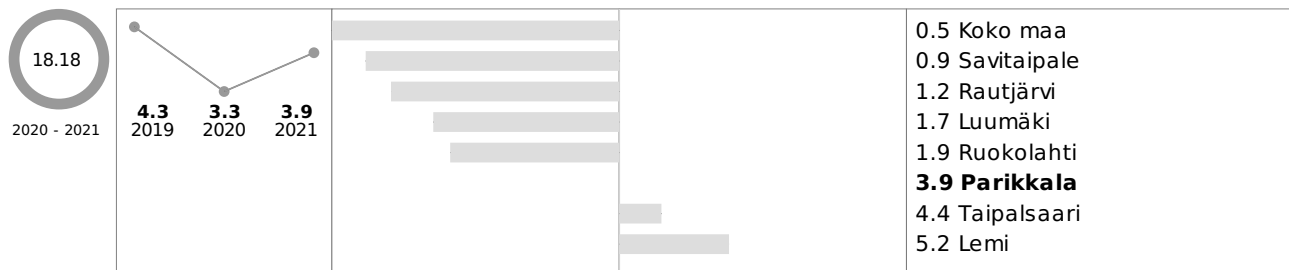
Ikäntyneiden perhehoito, asiakkaita 31.12.

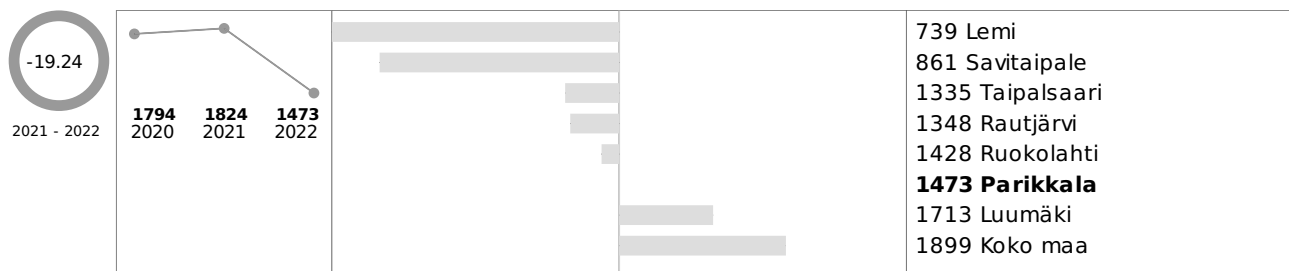
Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 75 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

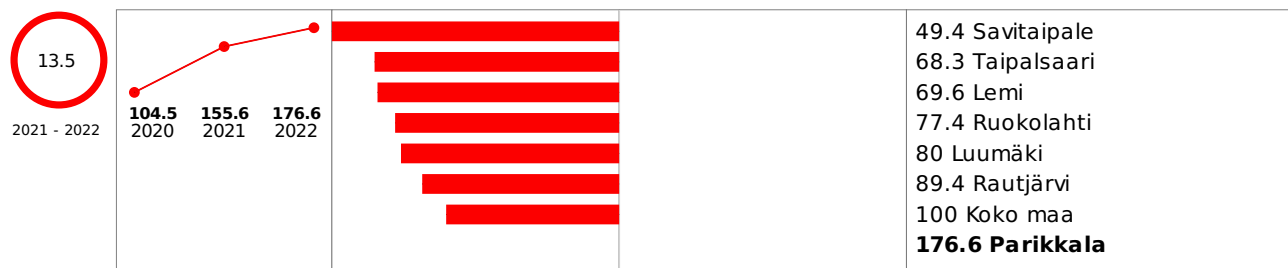
Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

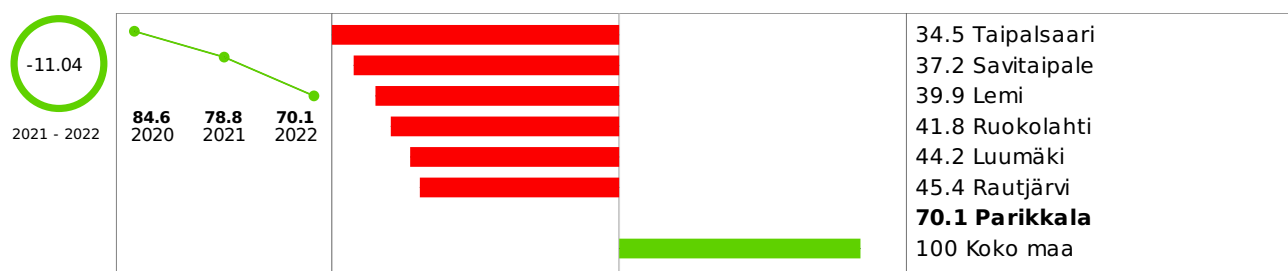
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

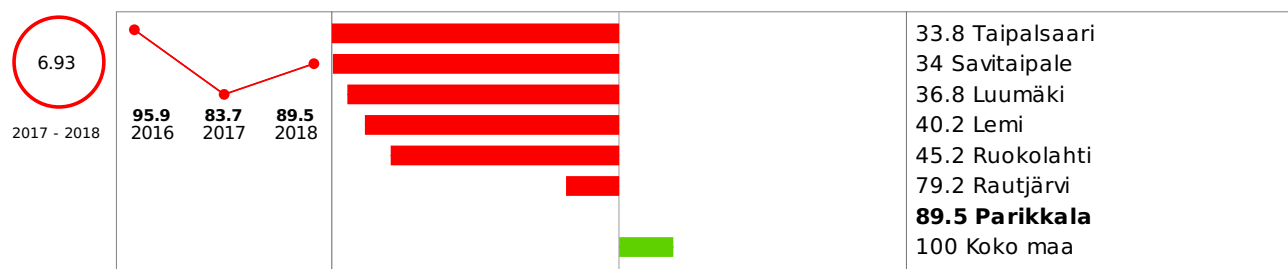
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitjaksojen ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

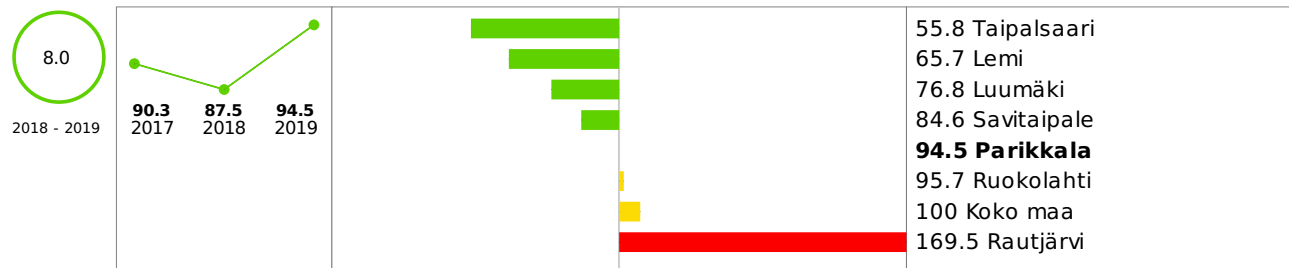
Psykiatrian laitoshoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

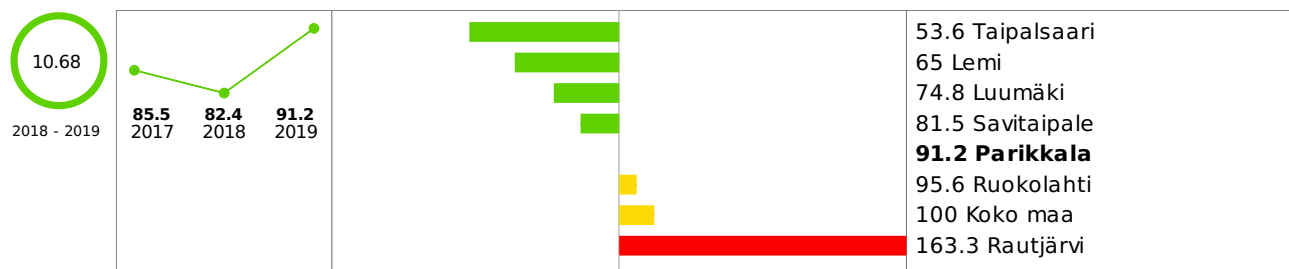
Psykiatrian laitoshoidon potilaiden hoitjaksojen ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

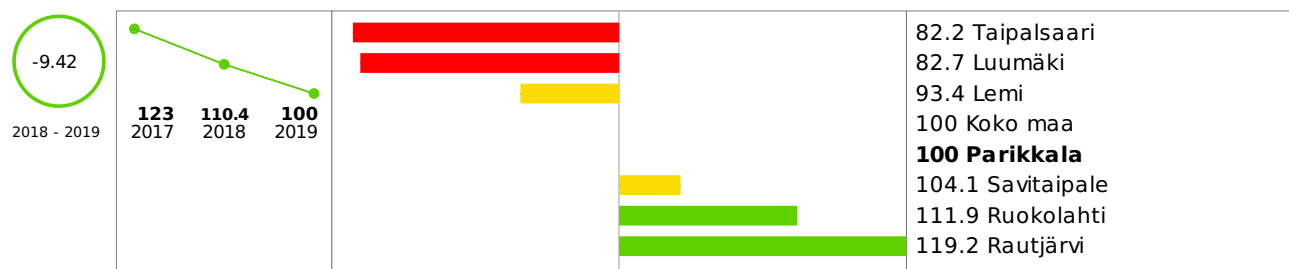
Mielenterveysindeksi, ikävakiomaton (-2019)

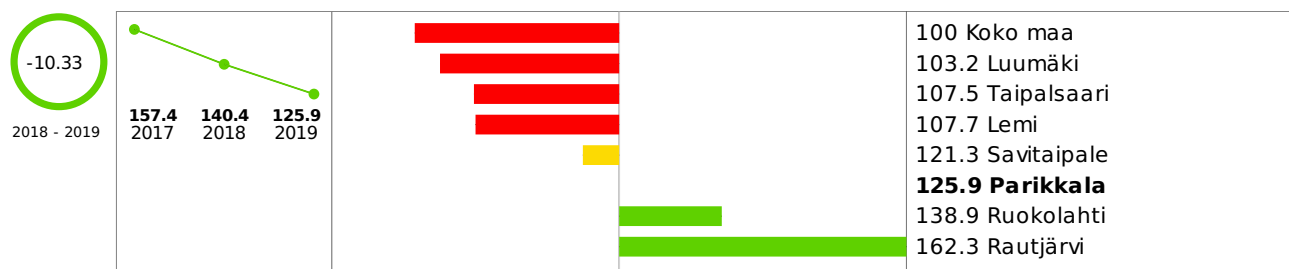
Mielenterveysindeksi, ikävakioitu (-2019)

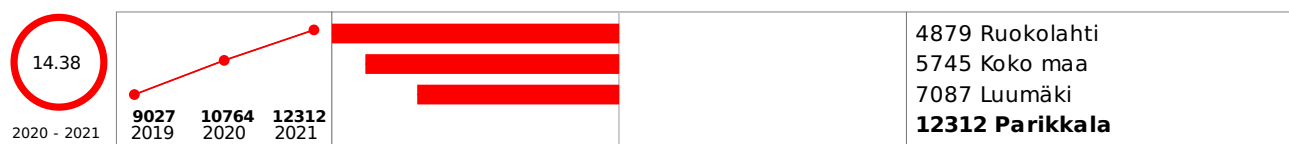
Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi, ikävakioitu (-2019)

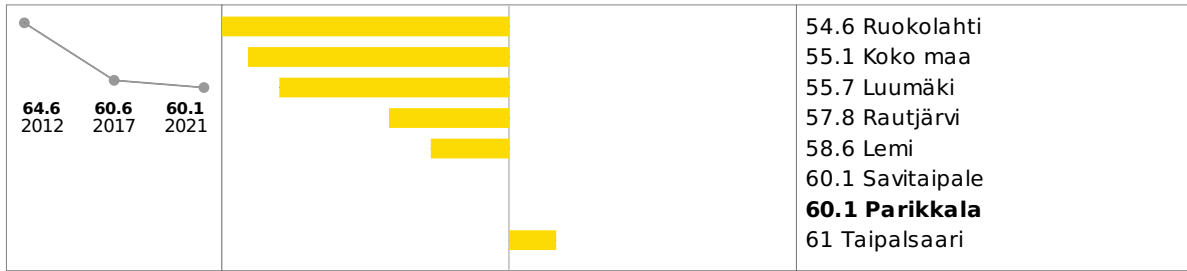
Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi, ikävakiomaton (-2019)

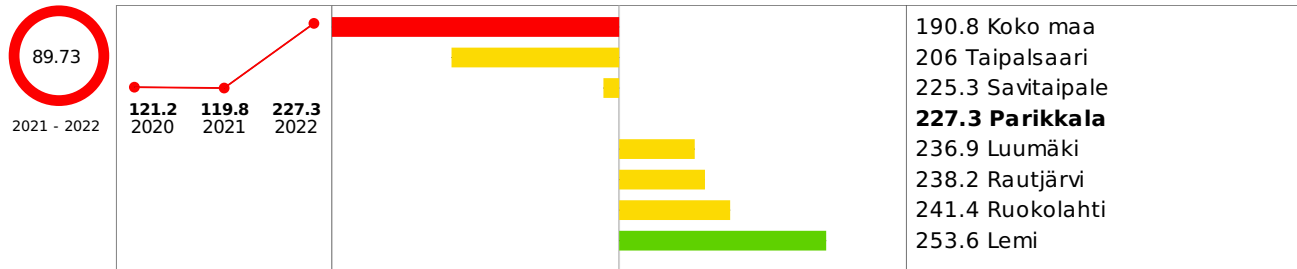
Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikäväillä 0 - 80 vuotta / 100 000 asukasta

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

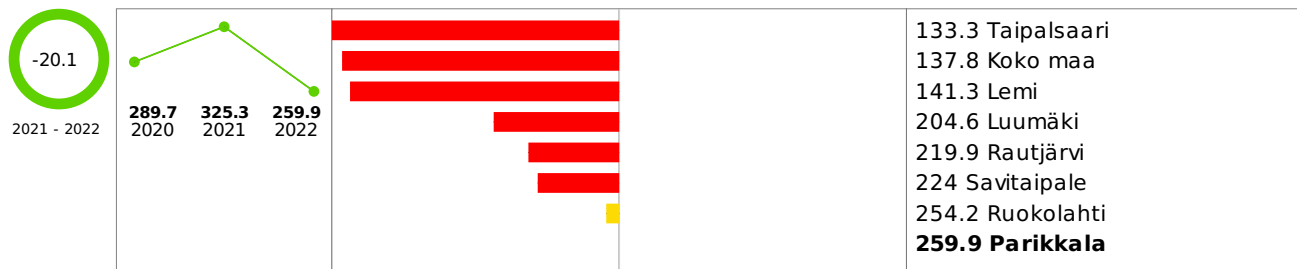

Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

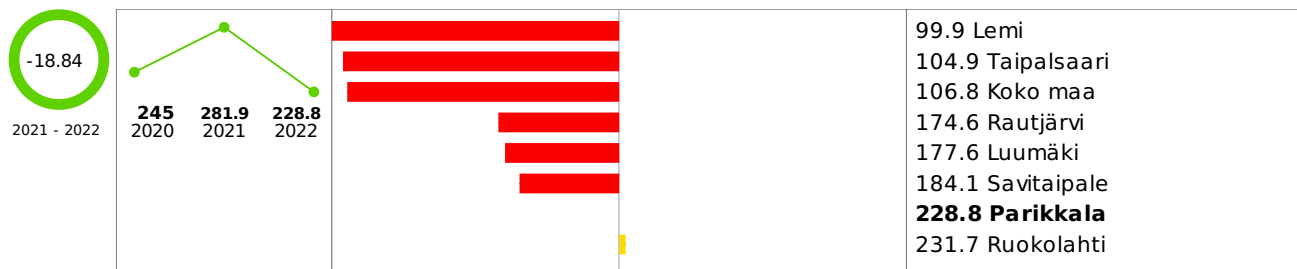

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

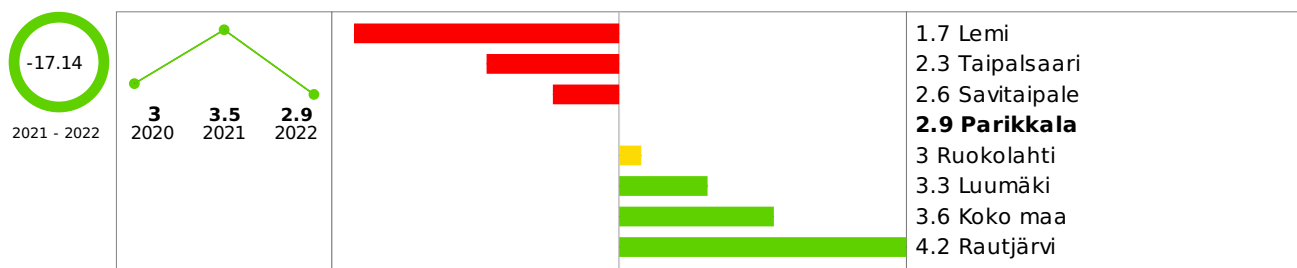
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta

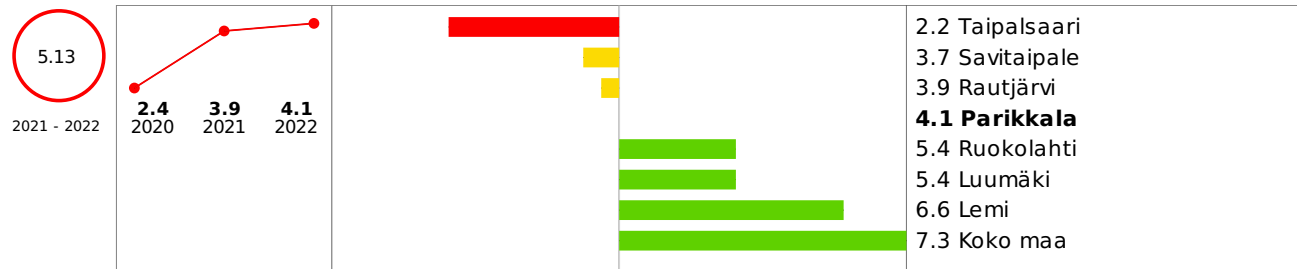
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

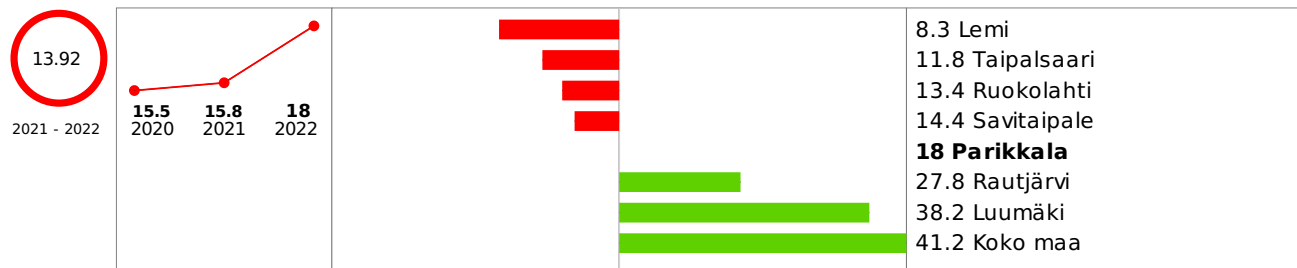
Asuntokunnat yhteensä, lkm

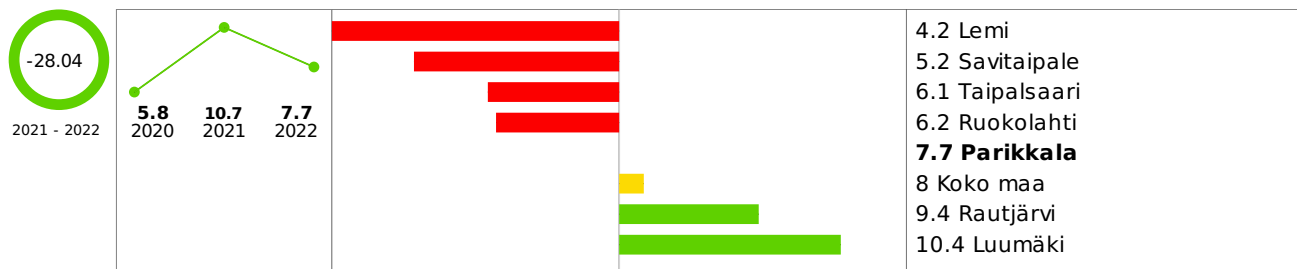
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

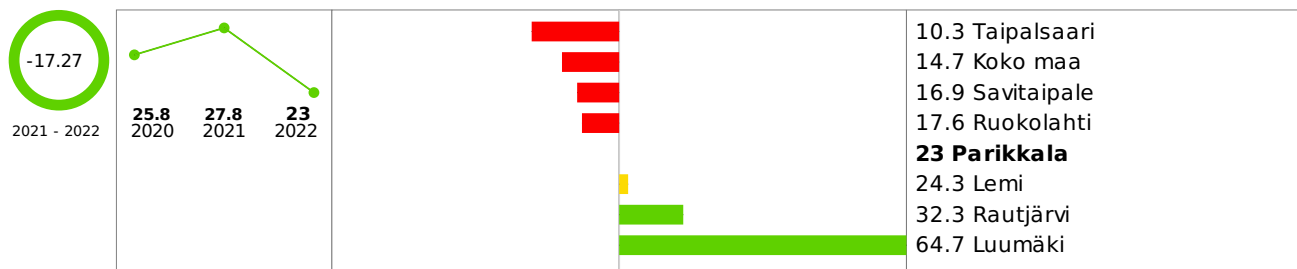
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

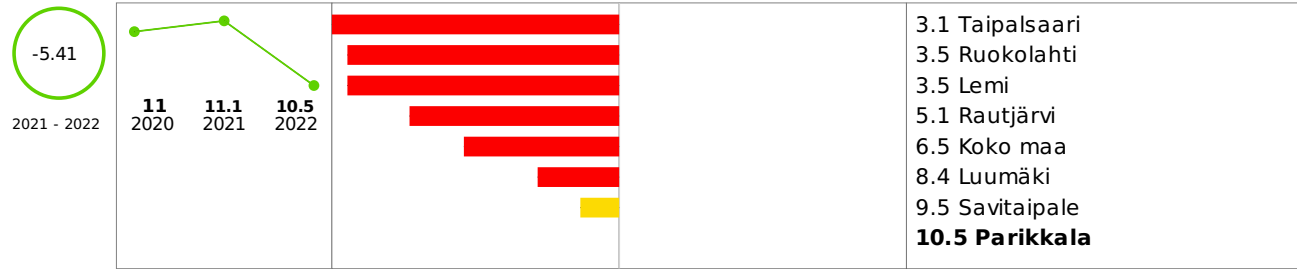
Poliisin tietoon tulleet eräät liikenne rikokset / 1 000 asukasta

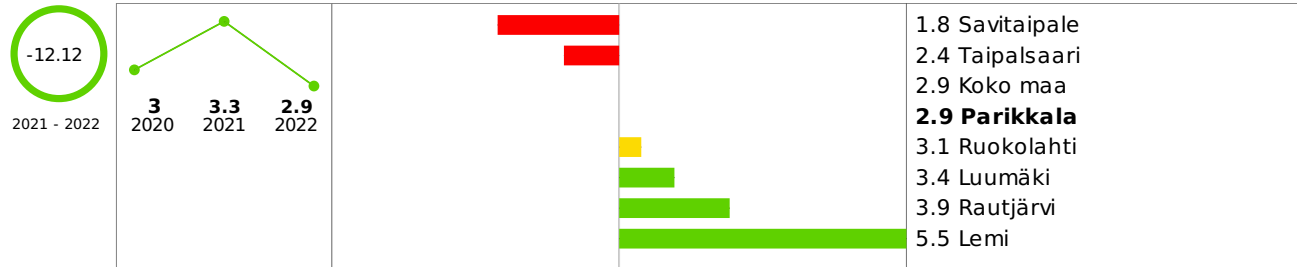
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenne rikkomukset / 1 000 asukasta

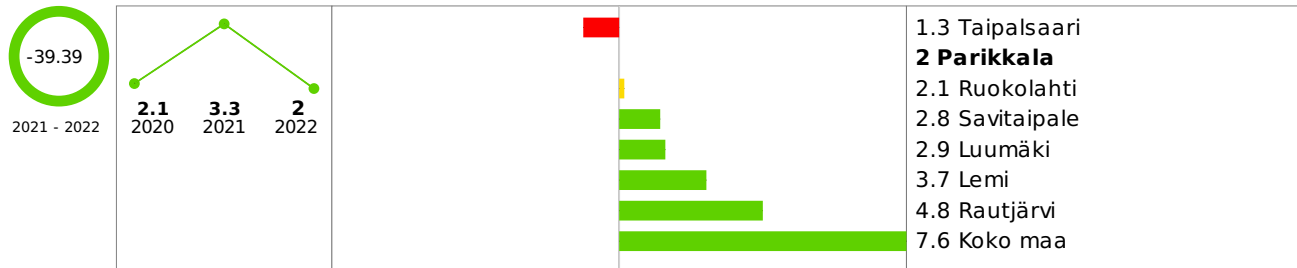
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

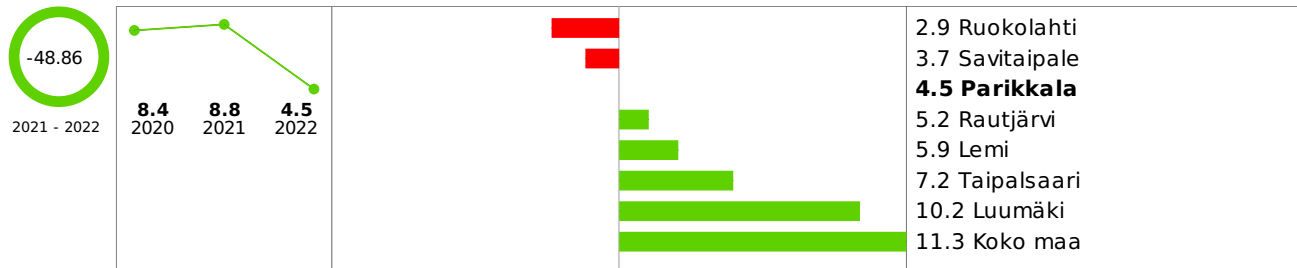
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta

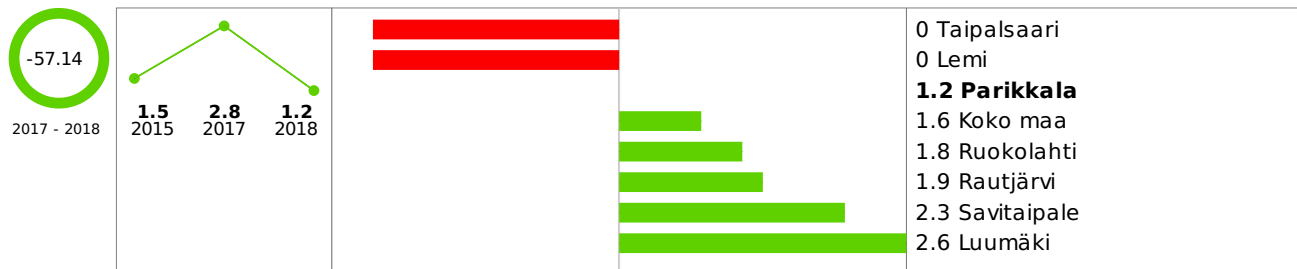
Päihtyneiden säilönnöt / 1 000 asukasta

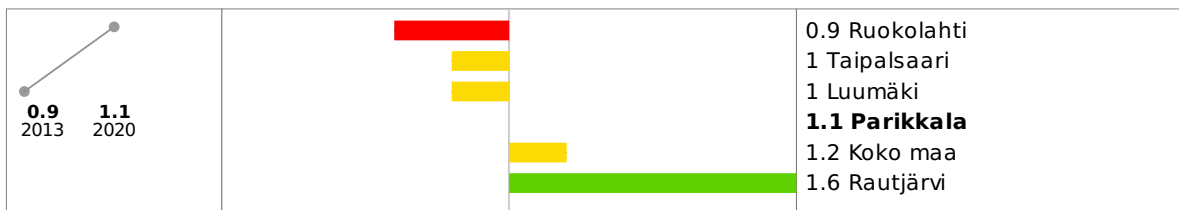
Päihtyneiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syllisiksi epäillyt / 1 000 asukasta

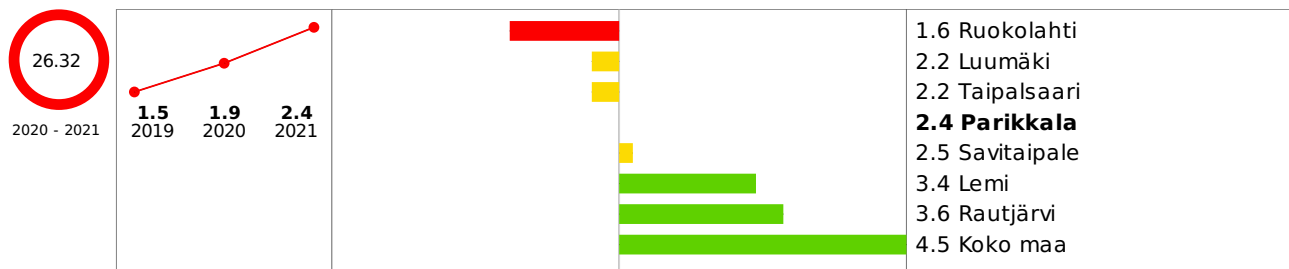
Päihtyneiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syllisiksi epäillyt / 1 000 asukasta

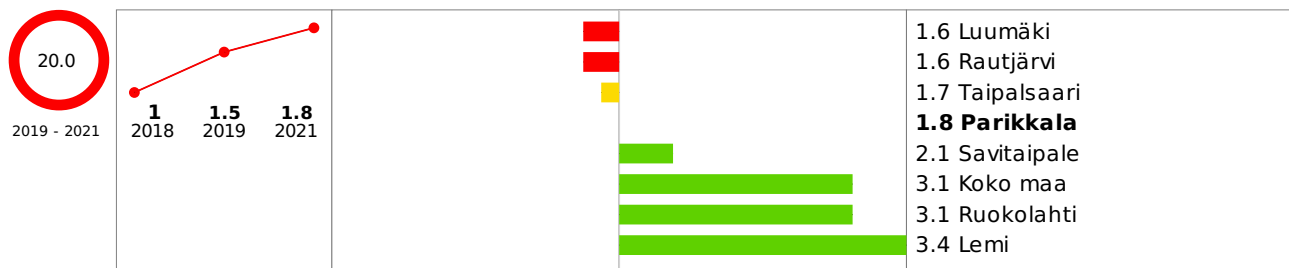
Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset / 1 000 asukasta

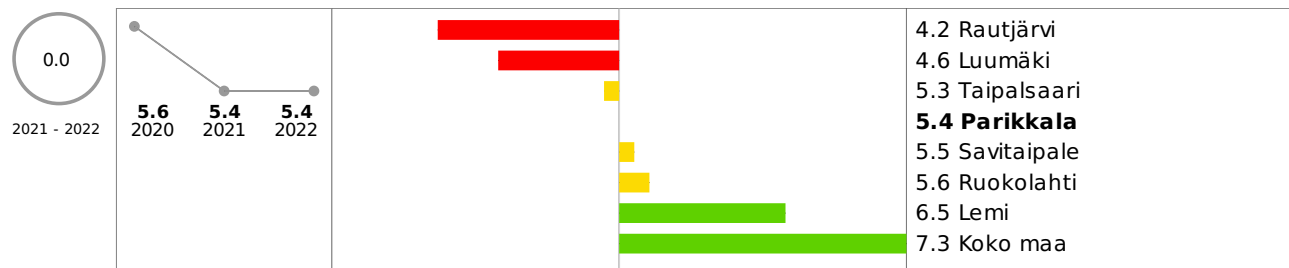
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta

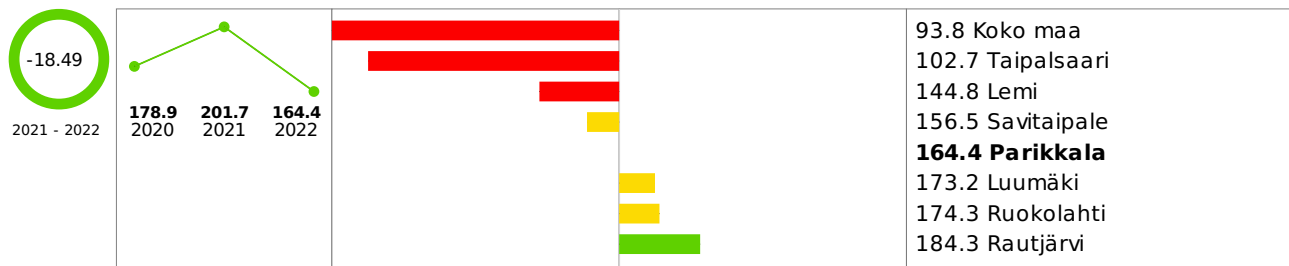
Poliisin tietoon tulleet huumausaineiden käyttörিকokset / 1 000 asukasta

Ahtaasti asuvat asuntokunnat, % kaikista asuntokunnista

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta

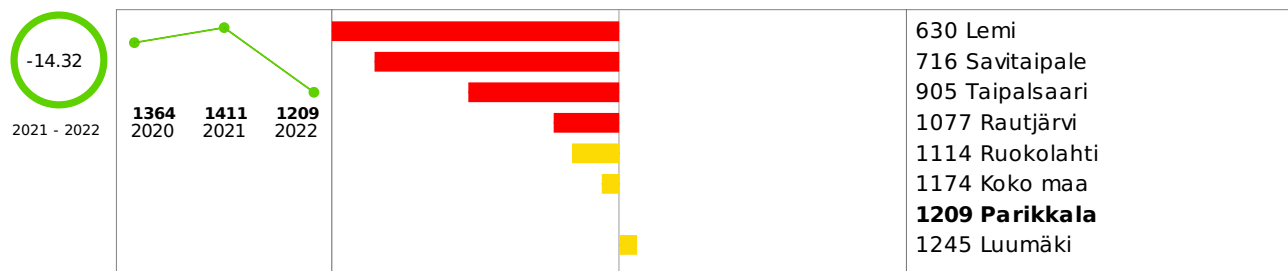

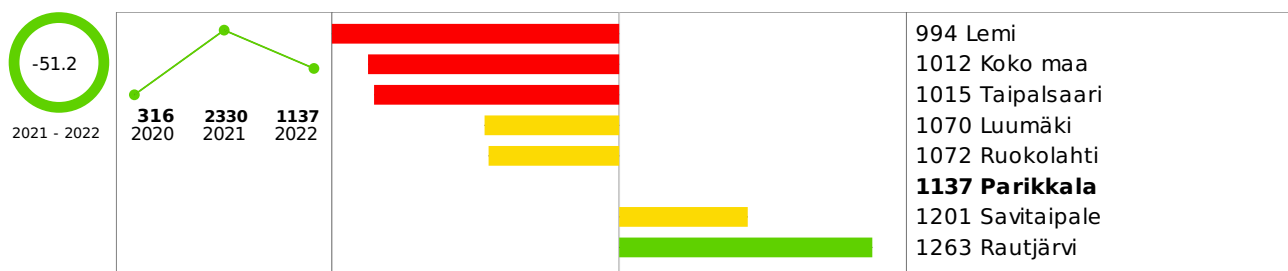
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

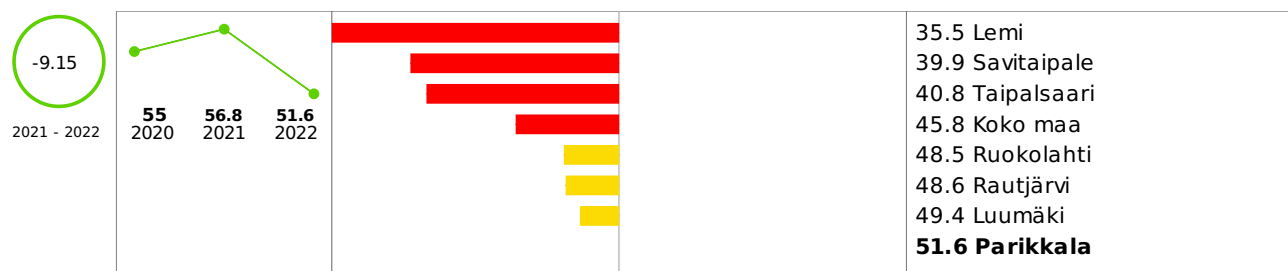
Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit (muu ammattiryhmä kuin lääkäri) / 1 000 asukasta

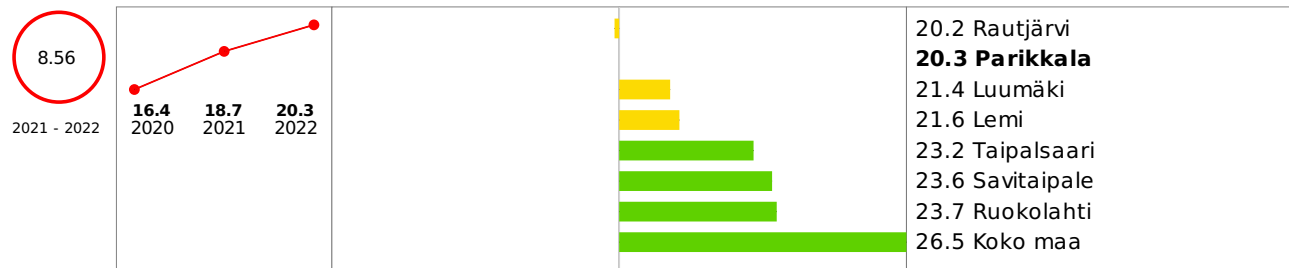
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, keskimääräinen hoitoaika

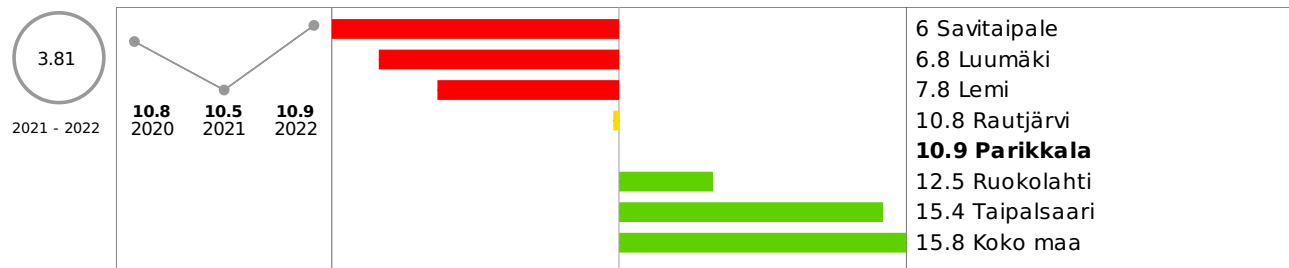
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärin potilaat yhteensä, % väestöstä

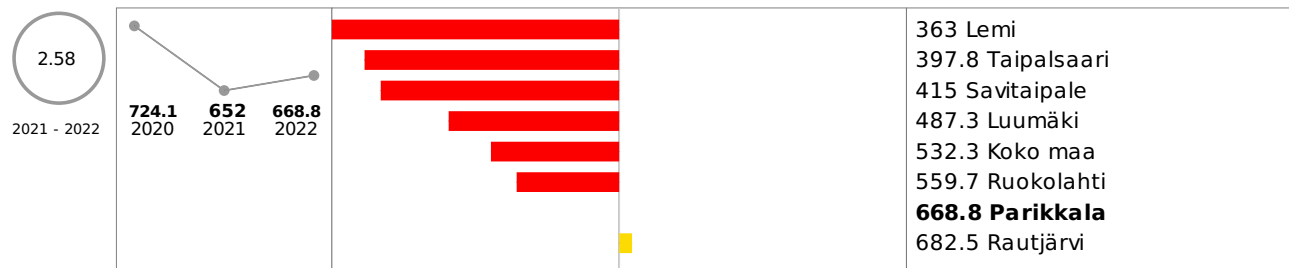
Yksityislääkärikäynneistä korvausta saaneet, % väestöstä

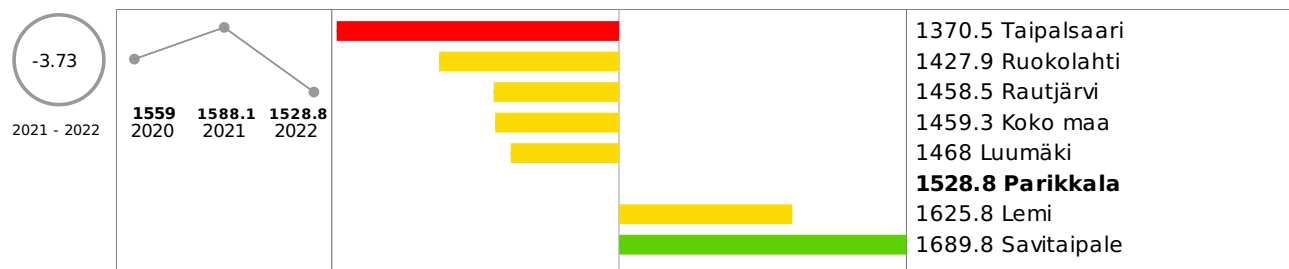
Hammaslääkäripalveluja yksityissektorilla käyttäneet (korvauksia saaneet hlöt), % väestöstä

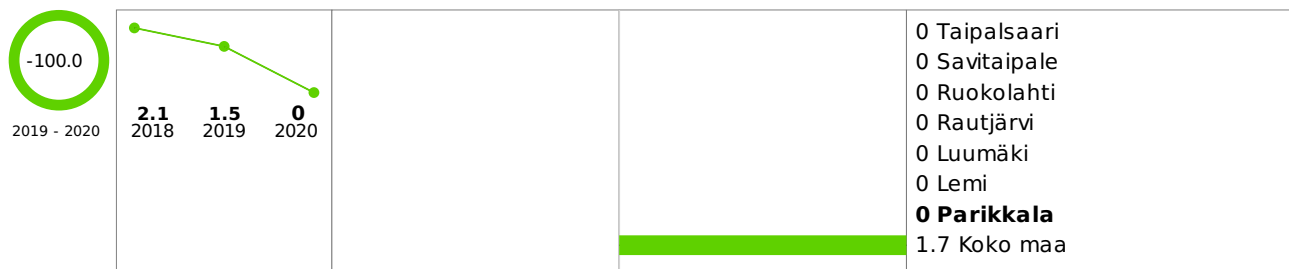
Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttänyttä

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta

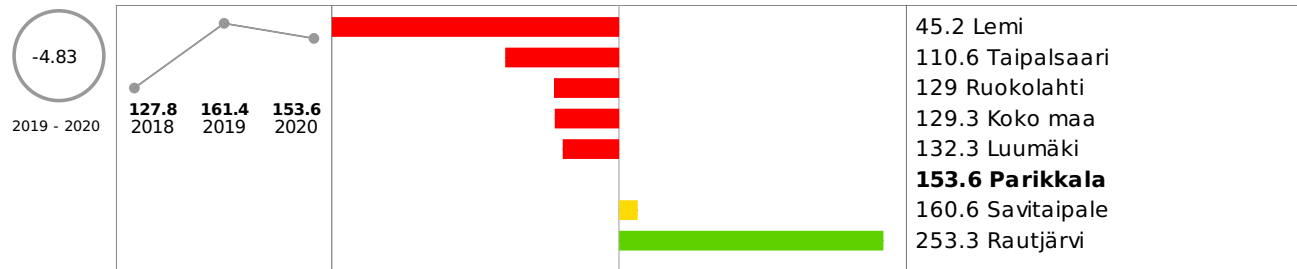
Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat / 1 000 asukasta

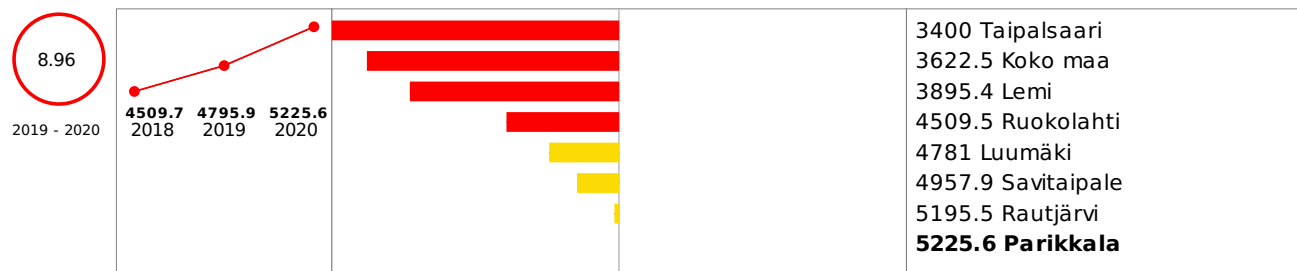
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta

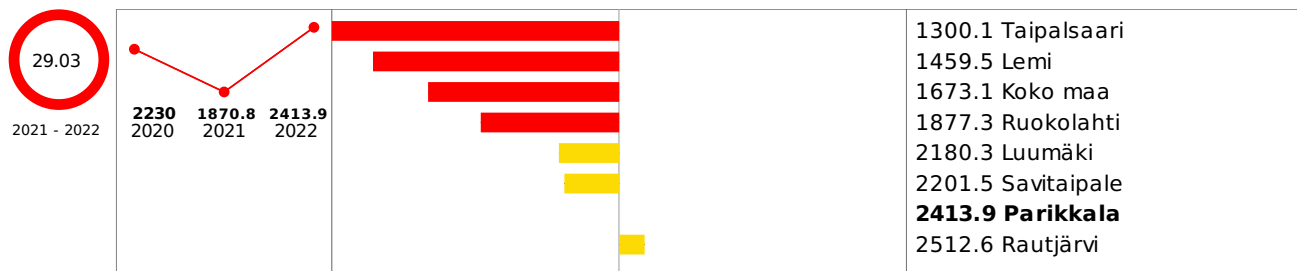
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot yhteensä, euroa / asukas (-2020)

Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015-, sis. ympäristöterveydenhuollon), euroa / asukas (-2020)

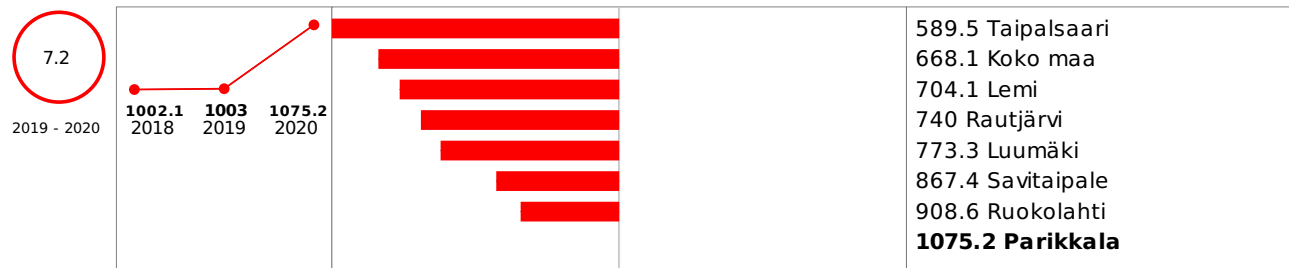
Sosiaalitoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015-), euroa / asukas

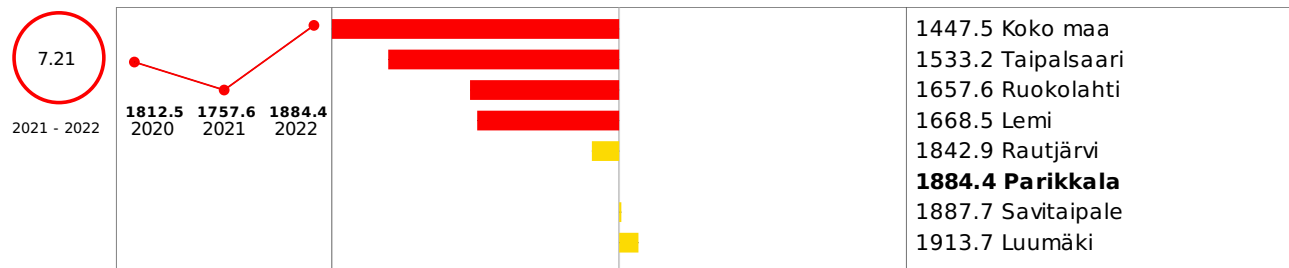
Terveystoiminnan nettokäyttökustannukset (sis. ympäristöterveydenhuollon), euroa / asukas (-2020)

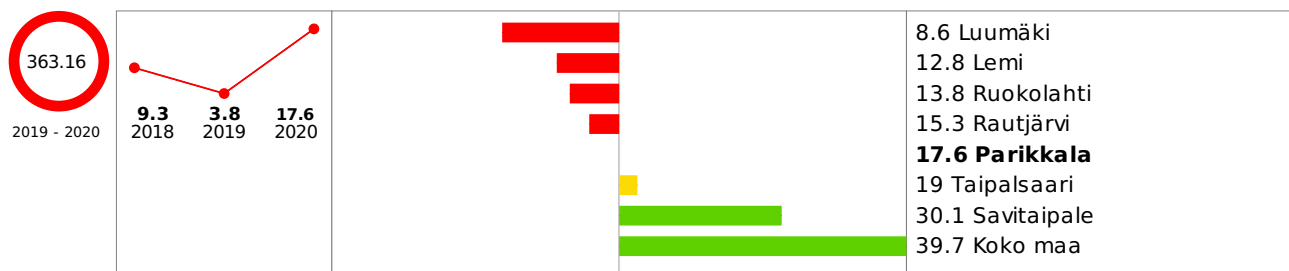
Perusterveydenhuollon (mukaan lukien suun terveydenhuolto) nettokäyttökustannukset, euroa / asukas

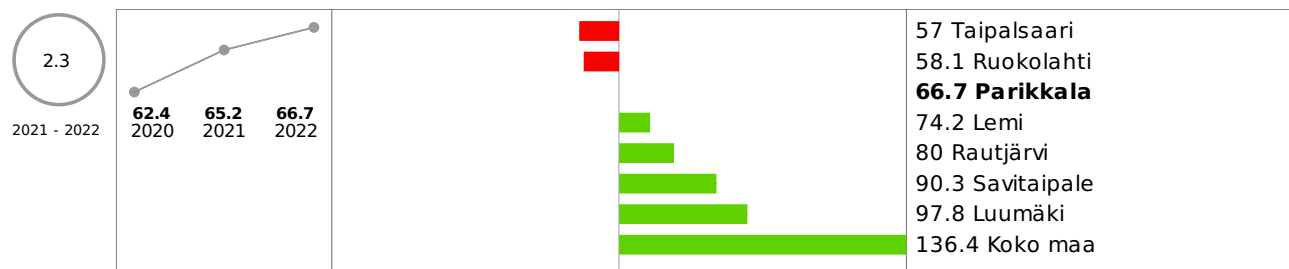
Erikoissairaanhoidon nettokäyttökustannukset, euroa / asukas

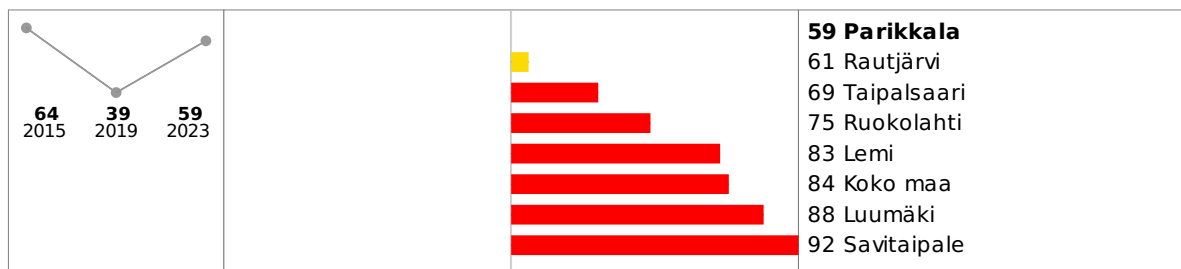
Päihdehuollon erityispalvelujen nettokäyttökustannukset, euroa / asukas (-2020)

Toimeentulotuki, euroa / asukas

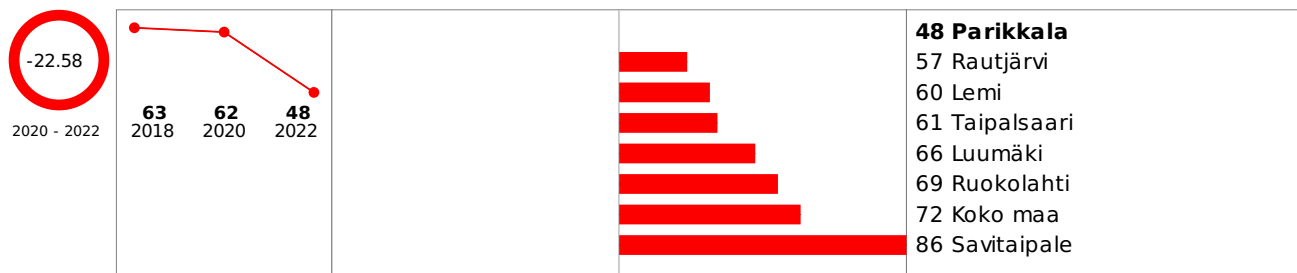

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa - TEA, pistemäärä

Vapaa-aika

Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

Allasjumbpakäynnit

Uimahallikäynnit Saari

Senioriliikunta (jumppa + kuntosali)

Muut ryhmät (työik.+seniorit, äidit)

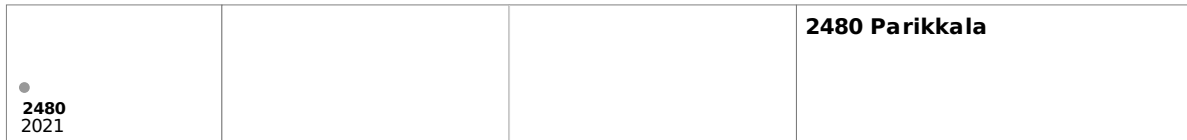
Soveltava liikunta

Vaellus-, hiihto- ja pyöräilytapahtumat

Pyöräilymerkinnät vihkoihin

Liikuntaneuvontakäynnit

Muut liikuntatapahtumat (arvio)

Kuntosali- tai hallipoletit

Kuntosalikortit (kerta+ kausi) Uukuniemi

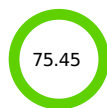
Kuntosalikortit (kerta+ kausi) Saari

Lasten uimakoulut

Koulujen hiihto- ja yu-kisat osallistujat

2021 - 2022

<p>110 2021</p> <p>193 2022</p>			193 Parikkala
---	--	--	----------------------

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Myös Parikkalassa näkyy valtakunnallinen suunta, joka näkyy mielenterveyden ja huumausaineiden käytön lisääntymisenä. Toisaalta alkoholin käyttömäärät, päihtyneenä tehty väkivalta tai rikokset ovat laskusuuntaisia, vaikkakin niiden käyttö näkyy edelleen isoina kustannuksien terveydenhuollon palveluissa. Maakunnallisesti Parikkala on ollut mukana kaatumisenehkäisy-ohjelmissa, joka näkyy myös täällä sairaalahoitoa vaativien kaatumisten vähenemisenä. Lisäksi liukuesteet tilattiin vuoden 2022 puolella, mutta niiden jakaminen ajoittui pääasiassa vuoden 2023 puolelle.

Eripuolilla Parikkalaa toimii vielä useita kuntalaisille ilmaisia liikuntaryhmiä, joiden painopiste on ikääntyneissä ja heidän toimintakyvyn ylläpitämisessä. Toisaalta Simpelejärven opiston sekä liikunnan että muun harrastustoiminnan tarjonta täydentää kokonaisuutta lisäten kuntalaisten aktiivisuutta. Arjen Olohuoneessa Parikkalan keskustassa kävijämäärät vaihtelivat viikoittain kymmenestä jopa kahteenkymmeneen vetäjästä ja ohjelmasta riippuen. Toimintaa koordinoi hyvinvointikoordinaattori ja sen vetäjinä toimivat sekä maakunnalliset että paikalliset järjestöt, seurakunta ja vapaaehtoiset.

Omatoiminen liikunta kuntosaleilla ei näy vielä tilastoissa ennen vuotta 2022, mutta niitä on tarkoitus seurata tästä eteenpäin. Kun liikuntatilojen varaaminen sekä käyntikertojen ja korttien osto helpottuu, on odotettavissa runsaampaa aktiivisuutta sekä Parikkalahallin vapaiden viikonloppuvuorojen lisääntyvää käyttöä. Parikkalahallia varaavat ja käyttävät (pl. koulun käyttö) eniten Parikkalan Urheilijat, eri yhdistykset, Simpelejärven opisto sekä liikuntatoimi.

Nuorisotoimen vapaa-ajan tarjonta on merkityksellinen ja tärkeä alueen lapsille, lapsiperheille ja nuorille. Nuorisotilat, kerhot, perhekahvilat, tapahtumat, leirit, retket sekä PNTK:n toiminta keräsivät yhteensä 2344 käyntikertaa. Näistä saadaan kattavampi tilasto vuoden 2023 hyvinvointiraporttiin.

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Hyvinvointisuunnitelma on osa kuntien ja maakunnan strategiatyötä. Se toimii työkaluna tiedolla johtamiseen ja tukee päätöksentekoa. Laajempi kuvaus Parikkalan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimista löytyy Parikkalan omasta hyvinvointikertomuksista ja suunnitelmista. Maakunnallinen hyvinvointityöryhmä päätti esittää kolme teemaa seuraavalle valtuustokaudelle: terveelliset elintavat, mielen hyvinvointi ja työllisyyden edistäminen.

Hyvinvointialueen kokoamat, kuntaa koskevat painopisteet ja tavoitteet

Terveellisiä elintapoja pyritään kehittämään koko väestön osalta

- hyvinvointia ja terveyttä edistävien osa-alueiden kuten hyvän ravitsemuksen, riittävän liikunnan ja unen vahvistaminen ja tukeminen.
- vahvistetaan terveyttä edistäviä ja kestäviä ruokatottumuksia sekä tasapainoista ruoka- ja kehosuhdetta kaiken ikäisillä. Toimeenpannaan päihde- riippuvuusstrategia.
- päihteen riskikäytön ja haittojen varhainen tunnistaminen ja tuki sekä yhteisöissä tehtävän ehkäisevän työn ja ammattilaisten osaamisen vahvistaminen.
- edistetään toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden itsenäistä asumista. Edistetään toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden itsenäistä asumista.
- perustetaan järjestöfoorumeja ja järjestöneuvostoja kuntiin ja alueelle.

Ikääntyneiden osalta

- toimeenpannaan Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030, jossa huomioidaan ikääntyvien hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen arkiympäristöissä sekä palveluissa.
- ikäpoliittinen ohjelma; digipalveluiden kehittäminen, kulttuurihyvinvoinnin hyödyntäminen, vapaaehtoisten roolin vahvistaminen.
- toimeenpannaan Turvallisesti kaiken ikää - ehkäisyohjelman toimenpiteet sekä Turvallinen ja onnettomuuksista vapaa arki 2025 tekoja.
- ikääntyneiden ravitsemuksesta huolehditaan varhaisen tuen palveluilla (esim. ravitsemuksellisesti laadukkaat ateria- ja kaupakassipalvelut, ruokakurssit, elintapaneuvonta).

Lasten kasvua seurataan ja puututaan oikea-aikaisesti ravitsemukseen liittyviin haasteisiin (esim. ali-/ylipaino, valikoiva syöminen, syömisen häiriintyminen). Nuorten elintapoja edistetään sekä yläasteella että lukiossa. Nuoria kuunnellaan ja otetaan mukaan päätöksentekoon. Lasten ja nuorten hyvinvointia seurataan kouluterveyskyselyllä ja fyysistä kuntoa Move- mittauksilla.

Mielen Hyvinvointi on tärkeä osa kuntalaisten terveydentilaa arvioitaessa. Siksi sekä kunnissa että hyvinvointialueella huomioidaan mielen hyvinvointi päätöksissä ja toimissa. Vanhemmuutta pyritään tukemaan jo varhaisessa vaiheessa aivan konkreettisilla toimenpiteillä, joita ovat mm. lapsiparkin järjestäminen, lasten sekä aikuisten harrastusten tukeminen, järkevä ja toiminnallinen kuntatekniikka sekä yleinen turvallisuus.

Parikkalan voimavaroja ovat sen vankka historia sekä luonto, joka antaa mahdollisuuden sekä fyysisen että psyykkisen terveyden ylläpitoon kaikille kuntalaisille. Verrattain hyvät liikuntatilat sekä Simpelejärven Opiston laaja ja monipuolinen kurssitarjonta mahdollistaa laajan harrastamismahdollisuuden ikään katsomatta. Pitkät välimatkat sekä väestön ikääntyminen ovat haasteita, joihin erityisesti digitaalisuus, vertaisohjaajat, ystävätoiminta sekä järjestötoiminta voivat tuoda apua ja ratkaisuja. Ikääntymisvauhdin takia lapset ja lapsiperheet sekä nuoret ovat saattaneet jäädä päätöksen teossa sivuosaan, joten siinä tarvitaan sekä asennemuutosta että halua luoda katseet ja toiminetojen painopisteet entistä enemmän myös tulevia veronmaksajia kohti.

3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Etelä-Karjalan hyvinvointisuunnitelma 2021–2025, on jatkoa vuosille 2017–2021 laaditulle suunnitelmalle. Hyvinvointialueen tehtävä on alueellisen hyvinvointikertomuksen kokoaminen, hyvinvointityön ja verkostojen koordinointi (THL, 2019). Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskuslaitos (Eksote v. 2022) toimintaa koordinoi Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikkö.

Eteläkarjalaisten hyvinvoinnin tilaa hyvinvointialue tarkastelee SotkaNet - tietokannasta kerättyjen hyvinvointiin liittyvien indikaattoreiden avulla. Indikaattoreista on ollut käytettävissä pääosin vuosien 2017–2021 tunnusluvut. Indikaattorivalinnat perustuvat sähköisen hyvinvointikertomuksen perusindikaattoreihin sekä Terveyden ja hyvinvointi laitoksen (THL) minimietosisältö indikaattoreihin, Eksoten omiin lisäämiin seurantaindikaattoreihin, kuten muun muassa Life-Care-tilastoihin. Vertailupohjana on käytetty koko maan ja Etelä-Karjalan kaikkien kuntien: Imatra, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Parikkala, Ruokolahti, Rautjärvi, Savitaipale ja Taipalsaari indikaattoreita.

Sote-järjestämislain mukaan hyvinvointialueen on ”tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä lisäksi hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sen on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä muiden edellä mainittujen toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Hyvinvointialueen tulee turvata asukkaiden, palvelujen käyttäjien, järjestöjen ja muiden yhteisöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.”

Vuonna 2022 ei hyvinvointialueen kuntakierros toteutunut kunnan henkilöstövaihdosten takia. Yhteistyötä pidettiin kuitenkin yllä osallistamalla maakunnallisiin HYTE- työrunkasen sekä HYTE- johtoryhmän kokouksiin ja tapaamisiin niillä henkilöstöresursseilla, joita oli saatavilla.

4 Keskeiset opit valtuustokaudelta

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen aktiivisuutta voi arvioida mm. seuraavien mittareiden avulla: Kuntaliiton sähköinen hyvinvointikertomus (SHVK) on tiedolla johtamisen työväline kunnille ja kuntayhtymille.

Hyvinvointikertomuksen tuottamaa tietoa voidaan käyttää kuntastrategian suunnittelun pohjana ja tieto tukee vuosittaista toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia. TEAviisari (teaviisari.fi), tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä ja tukee kuntien ja alueiden terveyden edistämistyön suunnittelua ja johtamista. TEAviisari tarjoaa valmiiksi analysoitua tietoa, mikä mahdollistaa konkreettisten tavoitteiden asettamisen ja niiden toteutumisen seurannan.

THL:n joka toinen vuosi toteuttama kouluterveyskysely (viimeisin vuonna 2023) tuottaa monipuolista ja luotettavaa, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta. Erilaiset kuntalaisja työyhteisökyselyjen tulokset sekä asiakaspalautteet näyttävät osaltaan suuntaa hyvinvointityön onnistumisesta.

Parikkalassa ei indikaattorien mukaan ole raportoitu kunnanvaltuustolle väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista vuosittain eikä hyte- tavoitteiden toteutumista olla tarkasteltu tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa. Myös kunnan talousarvioprosessin hyte- tavoitteiden toteutumista ei olla indikaattorien mukaan tehty viime vuosina. Näihin asioihin tullaan kiinnittämään erityistä huomiota tämän kertomuksen ja sen arvioinnin myötä. Prosessia selkeytetään ja raportit laaditaan vuosittain ja pidetään myös huolta indikaattoritiedon viemisestä eteenpäin.

Vuonna 2018 tehtiin 85 lastensuojeluilmoitusta, koskien 42 eri lasta. Koronavuonna 2020 ilmoituksia tuli kuitenkin vähemmän, 57 ilmoitusta (35 eri lasta). Kuntakokoon suhteutettuna ilmoitusten määrä on runsas. Sen vuoksi myös kuntastrategiatasolle ja hyvinvointisuunnitelmaan on otettu yhdeksi tavoitteeksi lasten ja nuorten (ja perheiden) hyvinvoinnin edistäminen.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0-6-vuotta. Varhaiskasvatus mahdollistaa huoltajien työssä/opiskelussa käynnit. Huoltajien kanssa käydään vuosittain lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut. Varhaiskasvatus huolehtii myös kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta. Loppuvuodesta 2023 perheille on järjestetty myös Lapsiparkki-palvelua.

5.- ja 8.-luokkalaisten koululaisten fyysistä toimintakykyä mitataan vuosittain koulussa toteutettavilla Move!-mittauksilla. Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden niistä oppilaista, jotka kuuluvat heikoimpaan kolmannekseen fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavissa Move!-mittauksissa. Indikaattori soveltuu peruskouluikäisten lasten ja nuorten toimintakyvyn arviointiin. Indikaattori on muodostettu Move!-mittausten kuudesta osiosta, jotka kuvaavat toimintakyvyn eri osa-alueita: kestävyyttä, lihaskuntoa, motorisia taitoja ja liikkuvuutta. Indikaattorin pistemäärä on osiosta muodostettu summapistemäärä, jossa edellä mainitut toimintakyvyn osa-alueet painottuvat yhtäläisesti.

Huolestuttavaa on, että Parikkalan osalta on se, että prosentuaalinen tulos oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla, on todella korkea.

Luokka / Klass	Pojat / Pojkar	Tytöt / Flickor	Yhteensä / Totalt
5. luokka/5. klass	50 %		60 %
8. luokka/8. klass	85.7 %	53.8 %	70.4 %
molemmat luokat/båda klasserna	66.7 %	63.6 %	65.4 %

Nuorten hyvinvointia tuetaan nuorisotyössä monitahoisesti muun muassa järjestämällä lapsille ja nuorille harrastustoimintaa ja tarjoamalla turvallista vapaa-ajanviettoa ja läsnä olevia, ammattitaitoisia ohjaajia. Nuorisotyössä myös kiinnitetään erityistä huomiota niihin nuoriin, jotka ovat tuen tarpeessa.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden tavoitteena on, että jokainen syö päivittäin lämpimän lounaan sekä viihtyisät ja siistit toimitilat yhdessä tehden. Kouluterveykselyyn vastanneista vain noin 15 % koululaisista piti kouluruokaa maistuvana.

Yhdistykset ja järjestöt ovat kunnalle ja kuntalaisille merkittävä voimavara. Yhdistykset lisäävät kunnan elinvoimaa ja hyvinvointia. Ne tarjoavat mielekästä vapaa-aikaa ja mahdollistavat osallisuutta.

Hyvinvoinnin edistämiseksi kirjaston rooli korostuu erityisesti lukutaidon ja harrastuksen, elinikäisen oppimisen, osallisuuden ja kohtaamisen sekä digitaalisen osaamisen tukemisessa. Kirjastopalvelujen vuosittaisista tapahtumista osa järjestetään yhteistyössä eri tahojen, kuten yhdistysten ja kunnan muiden toimijoiden kanssa. Kirjaston toiminnassa korostuu hyvinvoinnintukeminen tasapuolisesti varallisuudesta riippumatta.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2021-2025

Hyvinvointisuunnitelma tälle valtuustokaudelle laadittiin laajassa työryhmässä, jossa jokainen toimialue sai tuoda oman osaamisensa suunnitelman tekemiseen. Ensimmäistä kertaa suunnitelma laadittiin täysin sähköistä hyvinvointikertomuspohjaa hyväksikäyttäen. Näin luodaan nykyaikainen, helposti päivitettävä pohja hyvinvointityölle, jotta kuntalaisten hyvinvointia voidaan seurata ja kehittää ajantasaisesti.

5 Strategian painopisteet ja linjaukset

Parikkalan kunnanvaltuusto on kokouksessaan 16.10.2023, 27 §:ssä hyväksynyt päivitetyn kuntastrategian. Strategia ulottuu vuoteen 2030 saakka ja sitä päivitetään säännöllisesti. Hyväksytyt kuntastrategia määrittää kehittämisen ja tekemisen suuntaviivat. Strategiaan on yhteisesti määritelty kolme painopistettä; Kestävää kasvua ja elinvoimaa, Yhdessä tekemistä ja Palveluista hyvinvointia. Painopisteille on luotu myös yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet.

Kuntastrategia 2023-2030

Visio:

Parasta yhdessä

Parikkalassa toimitaan ja kehitetään ketterästi sekä huolehditaan niin kuntalaisten hyvinvoinnista ja sujuvasta arjesta kuin toimintaympäristön elinvoimasta

- Arvot
- Tekevä ja oppiva Parikkala
  - Avoin ja helposti lähestyttävä Parikkala
  - Rohkea ja edistysellinen Parikkala
  - Oikealla asenteella ja aktiivinen Parikkala

Painopisteet:

Kestävää kasvua ja elinvoimaa

- Huolehdimme kestävästä kasvusta
- Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan
- Edistämme aktiivisesti matkailua
- Panostamme tehokkaaseen markkinointiin ja viestintään
- Huolehdimme kestävästä taloudesta
- Huolehdimme Hinku-päästötavoitteista

Yhdessä tekemistä

- Toimimme yhteisöllisesti ja aktiivisesti
- Edistämme Parikkalan vireänä
- Luotamme toisiimme ja teemme asioita yhdessä
- Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista
- Olemme yhdessä oppiva organisaatio/yhteisö

Palveluista hyvinvointia

- Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja
- Tuottamamme palvelut ovat laadukkaita, vastaavat kuntalaisten tarpeita ja kehittyvät mahdollistaen asukkaiden hyvinvoinnin myös kuntakeskuksen ulkopuolella
- Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin
- Teemme rohkeita avauksia ennakkuiluttomasti

Kunnanjohtaja Mervi Pääkkö

10

Kuntalaisten hyvinvointi, hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus näkyvät monessa kohtaa kunnan strategiaa. Osallisuuden, yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin kehittämisessä yhtenä välineenä käytetään hyvinvointisuunnitelmaa ja mittarina hyvinvointikertomusta.

6 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Hyvinvointiaseman, koulujen ja varhaiskasvatuksen sekä kouluterveyden huollon yhteistyötä kehitetään edelleen. Nuorisotyö otetaan mukaan hyvinvoinnin suunnitteluun, jotta lapset, lapsiperheet ja nuoret saadaan paremmin huomoiduksi. Lisäksi yhteistyötä jatketaan lähikuntien, erityisesti Rautjärven kanssa.

Pitkien välimatkojen ja vaihtelevien keliolosuhteiden takia digitaalisia liikunta- ja liikuntaneuvontapalveluja kehitetään, jotta niiden saavutettavuus paranisi ja tietoa sekä liikkumismahdollisuuksia olisi riittävästi. Vertaisohjaajakoulutusta jatketaan, jotta ohjattua liikuntapalvelua ikääntyneille voidaan taata entistä monipuolisemmin. Kaikki Parikkalan alueen liikuntapaikat ja retkeilyreitit kartoitetaan ja arvioidaan niiden kunnostustarve. Ostopalveluina tuotettavat hiihtolatujen kunnostajat ja ylläpitäjät kartoitetaan ja suunnitelma päivitetään vastaamaan nykyistä tarvetta. Samalla varmistetaan yhteinen ja tasapuolinen kohtelu talkootyönä tehdyille kustannuksille. Leikkipuistojen osalta parannetaan turvallisuutta esimerkiksi aitaamalla alue sekä uusimalla niiden kalustoa.

Järjestöyhteistyötä kehitetään edelleen aktivoimaan kuntalaisia osallistumaan niiden kautta tapahtumajärjestämiseen sekä erilaisiin harrastus- ja hyvinvointiin liittyviin asioihin.

Parikkala on sitoutunut lisäksi useisiin toimenpideohjelmiin, jotka konkretisoivat eteläkarjalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimenpiteitä. Osa alla olevien ohjelmien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan Hyvinvointikertomuksen yhteydessä vuosittain.

Parikkalan kuntastrategia 2023-2030

Työllisyys- ja yrittäjyysohjelma

Liikenneturvallisuustyöryhmä

Ikäystävällinen Etelä-Karjala -hanke

Etelä-Karjalan alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021-2025

Etelä-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2030

Etelä-Karjalan vammaispoliittinen ohjelma (päivitys)

Ehkäisevän päihdetyön ohjelmat

Parikkalan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2022

Parikkalan esiopetussuunnitelma 2022

7 Hyvinvointisuunnitelma

Parikkalan kunnan hyvinvointisuunnitelma on laadittu maakunnallisessa hyvinvointisuunnitelmassa annettujen painopisteiden pohjalta ja sopeutettu Parikkalan toimintamalliin. Se antaa mahdollisuuden vuosittaiseen tarkasteluun tavoitteiden ja niiden toteutumisen osalta. Se helpottaa myös arvioitaessa toimenpiteiden vaikuttavuutta kuntalaisten hyvinvointiin.

Maakunnallisia painopisteitä ovat terveelliset elämäntavat, mielen hyvinvointi ja työllisyys, joita arvioidaan myös tässä suunnitelmassa. Edellämainitut painopistealueet, toimenpiteet, resurssit ja mittarit on edelleen jaettu ikäryhmittäin. Taulukon on laatinut hyvinvointikoordinaattori ja sen täydentämisestä on vastannut esimiestyöryhmän jäsenet kukin omalla osaamisalueellaan.

TERVEELLISET ELÄMÄN TAVAT

KOKO VÄESTÖ

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Hyvän ravitsemuksen, riittävän liikunnan ja unen vahvistaminen ja tukeminen	Liikuntaryhmät ja -neuvonta	Liikunnanohjaajat, hyvinvointikoordinaattori, 3. sektorin harrastukset	Kävimäärät ja käyntikerrat
	EKHVA:n elintapaohjauksesta tiedottaminen	Yhteiset tapaamiset, liikuntaryhmät, EKHVA-yhteistyö, kunnan www.sivut, ilmoitustaulut, paikallislehti ja somekanavat	Tapaamiskerrat sekä lähietä etätapaamisissa
Päihteiden riskikäytön ja haittojen tunnistaminen sekä kannustaminen päihteettömyyteen	Täydennyskoulutus kunnan tehtävissä oleville	Koulutusrahasto	Koulutusten ja niihin osallistujien määrä

	Puheeksi ottaminen, tiedottaminen, savuttomat ryhmät	Elintapaneuvonta (EKHVA), liikuntatoimi	Havainnointi
	Kunnan päihdeolojen seuranta ja tiedotus: päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan sekä yksityisille henkilöille että koko väestölle	Hyvinvointikoordinaattori, Ehyt ry:n yhteistyö, Pakka-työryhmä	THL:n ja Sotkanetin tilastot
	Päihdetyön toimien esittäminen ja edistäminen kunnan hallinnossa, erityisesti sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa	HYTE-ryhmä	
	Kunnan päihdetyön toimet sovitetaan yhteen hyvinvointialueen, sekä poliisin, alkoholilain (1102/2017) ja tupakkalain (549/2016) noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.	Hyvinvointikoordinaattori, nuorisotoimi ja koulun nuorisotyö, Ehyt ry:n yhteistyö, Pakka-työryhmä	Kokoontumiskerrat, ehkäisevän päihdetyön viikko ja sen tapahtumat
Lisätään luontokontakteja ja tietoa luonnon terveysvaikutuksista	Kunnossa olevat retkeilyreitit ja ladut koko kunnan alueella	Tekninen toimi: toimiva kalusto, kesätyöntekijät, ostopalvelut kyläyhdistyksiltä ja urheiluseuroilta latujen ylläpitoon	Havainnointi, kuntalaispalaute, yhdistystoiminta

	Laturetjet ja vaellustapahtumat	Liikuntatoimi, kyläyhdistykset ja urheiluseurat	Retkien ja osallistujien määrät
Yhdistystoiminnan vireyden ja yhteisöllisyyden ylläpitäminen	Säännölliset kokoontumiset eri puolilla kuntaa	Yhdistysillat	Osallistujamäärät
	Yhdistykset-suunnittelukalenteri (Y-Parikkala) ja yhteinen WhatsApp- ryhmä	Toteutunut vuonna 2023	Kalenteriin merkityt tapahtumat
	Tori- ja tapahtumasuunnittelu-työryhmät	Sivistystoimi, tekninen toimi, yhdistykset ja järjestöt	Palautekyselyt, kävijämäärät, tapahtumien määrä
	Avustukset yhdistyksille	Elinvoimapalvelut: kyläavustukset Sivistyspalvelut: kulttuuri- ja liikuntatoimen avustukset	Avustukset myönnetään talousarvion mukaisesti yhdistystoiminnan tukemiseksi
	Osallistuvan budjetoinnin käyttöönotto	Elinvoimapalvelut toteuttaa talousarvion 2024 mukaisesti	Talousarvio

IKÄÄNTYNEET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden itsenäisen asumisen edistäminen	Pysytään pystyssä-ryhmät	Liikunnanohjaaja, EKVA:n fysioterapeutit ja hyvinvointivalmentaja	Tilastot sairaalaan johtaneista kaatumisista sekä murtumista
	Kodin ja ympäristön turvallisuus ja esteettömyys (liukuesteet, kuntatekniikka)	Kuntatekniikka, liukuesteet, tiedottaminen	Kuntalaispalaute, kaatumis- ja murtumatilastot
Yleisen aktiivisuuden sekä osallisuuden lisääminen	Tapahtumat, ryhmät, yhdistystoiminta	Sivistystoimi (kulttuuri ja vapaa- aika), yhteistyö järjestöjen kanssa	Osallistujamäärät, palautteet

	Digitaaliset liikunta- ja ohjauspalvelut	Puhelinneuvonta, etäohjauksen tilannetta kartoitetaan	Etäyhteyksien toimiminen ja riittävä laitteisto
	Esteettömät talviliikuntamahdollisuudet	Talvikävelyreitit, lumen auraus, reitin hiekoitus, opasteet	Havainnointi, kuntalaispalautteet

TYÖIKÄISET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Vanhemmuuden varhainen tukeminen	Matalan kynnyksen perhekerhot ja liikunta	Nuorisotoimen ja seurakunnan kerhotoiminta koko kunnan alueella	Osallistujamäärät
	Maksuton lapsiparkki vakiinnutetaan	Hanketyöntekijä	Osallistujamäärät ja palaute
	Lasten ja aikuisten liikuntaryhmän samanaikaisuus	Urheiluseurat ja liikuntatoimi	Toimintakerrat
	Digitaaliset liikunta- ja ohjauspalvelut	Puhelinneuvonta, etäohjauksen tilannetta kartoitetaan	Etäyhteyksien toimiminen ja riittävä laitteisto
Liikuntakertojen ja -aktiivisuuden lisääminen	Nykyaikaiset sähköiset järjestelmät kuntosalikorttien ja salivarauksien ostamiseen ja käyttämiseen.	Tekninen toimi yhdessä vapaa-aikatoimen kanssa	Käyntimäärät ja varaukset

LAPSET JA NUORET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Nuorten elintapojen edistäminen	Ehkäisevä päihdetyö ja yhteistyö maakunnallisen EHYT ry:n kanssa	Nuorisotyö, hyvinvointikoordinaattori, etsivä- sekä koulun nuorisotyöntekijä	Tapaamiskerrat, osallistuminen

	Suomen harrastamisen mallin kerhot vakiinnutetaan	Seura- ja yhdistystoiminta	Kerhojen ja osallistujien lukumäärä
	Ilmaiset liikuntahallivuorot alle 18-vuotiaiden harrasteryhmille	Parikkalahalli, Saaren koulun liikuntasali	Varaustilanne
	Ilmaiset kuntosalikäynnit Kirjolan koulun lukiolaisille	Kunnassa kolme kuntosalia	Myytyjen polettien tai korttien määrä
	Liikuntatoimen ja koulun yhteistyö sekä liikuntaneuvonta	HYTE-ryhmä, liikuntaneuvonnasta tiedottaminen	Yhteiset tapahtumat (esim. YU- ja hiihtokilpailut)

ALLE KOULUIKÄISET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Terveellisten elintapojen edistäminen	Turvalliset ja liikkumiseen aktivoivat leikkipuistot ja päiväkotien pihat	Tekninen toimi	Kunnostussuunnitelmien toteutuminen, kuntalaispalaute
	Ilmaiset liikuntatilat pienten ryhmille	Yhdistystoiminta (MLL)	Kävimäärät
	Liikkuva varhaiskasvatus: varhaiskasvatuksen toiminnanpainopiste.	varhaiskasvatus (liikkaritiimi) yhteistyössä Etelä-Karjalan liikunta ja urheilun kanssa	liikunnan vuosikello ja liikkuvavarhaiskasvatus.fi

MIELEN HYVINVOINTI

KOKO VÄESTÖ

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Kunta huomioi mielen hyvinvoinnin päätöksissä ja toimissa	Johdon sparraus ja MTEA-koulutukset (Mielenterveyden EA-koulutus)	Koulutussuunnitelman mukaisesti	Koulutusten määrä, palaute

	Kehitetään ja vakiinnutetaan etsivän ja löytävän työn menetelmiä kaikille ikäryhmille	Hankerahoitus	Toteutuminen ja toiminnan jatkuvuus
Lukemisharrastuksen lisääminen	Kirjaston palvelu- ja omatoimiajat sekä ajantasainen kokoelma	Ammattitaitoisen henkilökunnan työpanos	Lainaus- ja kävijämäärät

IKÄÄNTYNEET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Yhteisöllisyyden kokeminen ja yksinäisyyden vähentäminen	Arjen Olohuoneen toiminta Saarella ja Parikkalan keskustassa	Hyvinvointikoordinaattori, järjestöyhteistyö	Kävijämäärät
	Ystäväpalvelutoiminta	Seurakunta ja yhdistysyhteistyö	
	Vanhustenviikon tapahtumat	Hyvinvointikoordinaattori, Helenius-rahasto, järjestö- ja vapaaehtoisuusyhteistyö	Tapahtumien ja kävijöiden määrä
	Aktiivinen kirjastotyö, tapahtumat, näyttelyt, tiedottaminen	Parikkalan, Saaren ja Uukuniemen kirjastot	Kävijämäärät

TYÖIKÄISET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Työikäisten jaksamisen tukeminen	Kunnan henkilöstön työhyvinvointikoulutus		Työhyvinvointi- ja palautekyselyt
	Liikunta- ja elintapaneuvonnasta tiedottamisen lisääminen	EKHVA:n elintapaneuvoja, hyvinvointikoordinaattori	Käyntimäärät
	Mieli ry:n toiminnasta tiedottaminen	Järjestöyhteistyö, Mieli ry:n tapahtumat	

	Työkäisille suunnatut tapahtumat, mielekäs tekeminen ja harrastaminen	Tapahtumatiimi, liikuntatoimi, Simpelejärven Opiston toiminta ja monipuolinen kurssikalenteri	
--	---	---	--

LAPSET JA NUORET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Nuorten iltatoiminta kunnan nuorisotiloissa	Toiminta jatkuu	Nuorisotyö ja etsivänuorisotyö	Tapaamiskerrat
Iltapäiväkerhot Kimussa	Toiminta jatkuu	Nuorisotyö	Käyntimäärät
Iltapäiväkerhot Kirjolan ja Saaren koululuilla.	Toiminta jatkuu.	Koulujen opettajat- ja ohjaajat.	Kerhojen ja osallistujien lukumäärät.
Lukuharrastuksen tukeminen	Kirjavinkkaukset kaikille luokka-asteille.	Kirjasto ja koulu yhteistyössä	Kirjavinkkausten määrät

ALLE KOULUIKÄISET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Positiivinen pedagogiikka ja tunnetaitojen vahvistaminen	Varhaiskasvatuksen painopisteet	varhaiskasvatus	
Satutuokiot kirjastossa	Toiminta jatkuu.	Kirjasto yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa.	Satutuokioitten määrä

Kiusaamisen ehkäisy ja puuttuminen	Paikallinen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelma päivitetty valtakunnallisten perusteiden mukaisesti vastaamaan 1.8.2022 voimaan tulleen varhaiskasvatuslain muutoksia mm. lapsen tuen osalta, myös kiusaamisen ehkäisy-suunnitelma päivitettiin.	varhaiskasvatus	
------------------------------------	---	-----------------	--

TYÖLLISYYS

TYÖIKÄISET

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Työllisyyden ja innovativisuuden tukeminen ja vahvistaminen	Toimintakyvyn vahvistaminen ja työllisyysedellytysten parantaminen	Sivistystoimi, Plan B -hankkeen kautta työllisyyskoordinaattori	Asiakasmäärät, raportointi
	Tukityöllistäminen	Elinvoimapalvelut ja tekninen toimi, työnsuunnittelijan resurssit	Tavoitteena pitkäaikaistyöttömien palkkaaminen palkkatuen avulla (vähintään 6 kpl vuonna 2024), työmarkkinatuen sakkomaksujen kuntaosuuden kääntyminen laskuun
	Yrittäjyysmyöteisyys kunnan päätöksenteossa: yritysvaikutusten arvioinnin käyttöönotto	Elinvoimapalvelut valmistelee, varsinainen käyttöönotto tapahtuu kaikilla toimialoilla ja kaikessa kunnan päätöksenteossa	Käsitelty valtuustossa 03/2024
	Varmistetaan pääsy osaamista kehittäviin palveluihin	Oppilaitosyhteistyö, BusinessMill	Asiakaskontaktien määrä
	Etätöyden mahdollistaminen	Kunnan etätöypiste sekä toimivat verkkoyhteydet	Käyttöaste

Elinvoimaohjelman laatiminen	Elinvoimapalvelut	Valmis kesäkuussa 2024, ohjelman toteutus alkaa resurssien mukaan loppuvuoden aikana
Elinvoimalupaus	Elinvoimapalvelut yhteistyössä yrittäjäyhdistysten kanssa	Käsitelty valtuustossa 03/2024
Yhteistyö Laptuotesäätiön kanssa	Kiipolan työpajat ja muu toiminta	Tavoitteena pienentää kunnan osuutta työmarkkinatuen sakkomaksuista
Nuorten työllisyyden tukeminen	Kunnan omat kesätyöpaikat, kesätyösetelit ja Duuni-seteli	Työllistyneiden nuorten määrä

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Hyvinvointikertomus ja -raportti lähetetään kunnanhallitukselle esityslistan liitteenä 4 päivää ennen hallituksen kokousta, joka käsittelee sitä 4.12.2023. Kokouksessa hyvinvointikertomuksen ja raportin esittelee kunnanjohtaja, sivistysjohtaja tai hyvinvointikoordinaattori. Mahdollisten muutospyyntöjen ja tarkennuksen jälkeen sekä hyvinvointiraportti että -kertomus siirtyvät kunnanvaltuuston käsittelyyn. Valtuusto saa tiedoksi ja arviointiin hyvinvointiraportin, jossa kuvataan kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilaa vuodelta 2022 sekä hyvinvointisuunnitelman, jossa on kohderyhmittäin tavoitteita ja toimenpiteitä niiden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Vuosittaiset hyvinvointiraportit ovat osa hyvinvointikertomuksen toimeenpanoa ja lakisääteistä seurantaa.

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua: 11.12.2023

8 Suunnitelman laatijat

Mervi Pääkkö, kunnanjohtaja

Jukka Taipale, sivistysjohtaja

Sirpa Rönkkönen, hyvinvointikoordinaattori

Taina Tolkki, elinvoimapäällikkö

Valtteri Iso-Rautio, vt. rehtori

Mikko Kupiainen, tekninen johtaja

Vesa Berg, rakentamispäällikkö

Mervi Muukkonen, vs. varhaiskasvatuspäällikkö

Ona Tynkkynen, varhaiskasvatuksen esihenkilö

Erkki Simiö, kirjastonjohtaja

Hannu Penttinen, koulun johtaja

Riitta Sikiö, apulaisrehtori

9 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua: 11.12.2023